

In kakšen bo konec zdaj?

Poostrena diplomatska dejavnost zahodnonemške vlade v tako imenovani vzhodni politiki ni presenetila samo v Nemčiji sami, kjer je vzbudila pri nekaterih desnega tabora sume, celo sum državne razprodaje in veleizdajstva, ter na vzhodu, ampak tudi zelo močno na zahodu, zlasti v francoskih političnih krogih. Ravno zahodni sosedje Nemcev se dobro spominjajo nekdanjih pogodb med Nemčijo in Rusijo, skupnih korakov teh dveh držav, ki segajo nazaj daleč v preteklost.

Ceprav so pokopali Francozi in Nemci ter Angleži in Nemci svoje zgodovinsko sovraštvo v petdesetih letih, se je v ljudstvu ohranila vendar klica neprijetnih spominov in nezaupanja do nemško-ruskih odnosov.

17. junija 1939 so se pogajali zastopniki Hitlerjeve Nemčije in Sovjetske zveze o tako imenovanem paktu nenapadanja. Ruski diplomat Astahov je izjavil Nemcu Schnurreju: »Kadar sta bila naša naroda prijatelja, se jima je godilo dobro. Kadar sta bila sovražnika, se je godilo obema slabo.« Augusta meseca je sledil pakt, ki je odprl Hitlerju vrata za napad na Poljsko. Ta pakt je imel še tajni dodatek, ki ga doslej v Sovjetski zvezi še niso objavili; določil je četrto delitev Poljske, priključitev treh baltskih držav, severne Bukovine in romunske Besarabije Sovjetski zvezi.

Rusi imajo težave s Kitajci, gospodarski zastoj povzroča hude težave splošnemu razvoju. Zaradi tega je treba urediti odnose z močnim sosedom na zahodu. Nemčija kot gospodarsko najmočnejša država zahodne Evrope bi utegnila pomagati Rusom pri premagovanju gospodarskih težav, Rusi pa bi radi uredili evropske razmere, da bi se mogli močneje posvetiti reševanju sibirskega vprašanja.

Iz teh in podobnih vzrokov je treba razumeti prizadevanja Rusov za evropsko varnostno konferenco, ki naj bi obravnavala vsa bistvena vprašanja, evropskih odnosov. Po napadu na Češkoslovaško pred dvema letoma skušajo Sovjeti zopet ustvariti vtis, da se borijo za evropsko stabilnost in zmanjšanje napetosti. Tudi svoj vdor v ČSSR so konec koncev utemeljili tako, pa tudi Brežnjeva teorija o omejeni suverenosti socialističnih držav meri v to smer, namreč ohraniti status quo, pri tem pa le ohraniti toliko gibčnosti, da za primer nepredvidenih zapletljajev ne bi bilo težavno, vreči vse razpoložljive sile, tudi izvenblokovske, v ognjišče nemirov.

Eden najbolj divjih nasprotnikov bonnsko-moskovskega sporazumevanja je bil od vsega začetka vzhodnonemški diktator Walter Ulbricht. Bal se je namreč, in to iz precej razumljivih vzrokov, da bi Sovjeti pustili njega na cedilu, kajti on jim v primerjavi z Zahodno Nemčijo ne bi imel skoraj ničesar več nuditi.

Če pogledamo malo nazaj v razvoj po koncu druge svetovne vojne, potem moramo ugotoviti, da nemške cepitve niso povzročili Rusi, ampak zahodne sile in zahodnonemški politiki sami, z Adenauerjem na čelu. Stalin sam je izjavil po nemški kapitulaciji, 9. maja 1945: »Veliki dan zmage je tu Sovjetska zveza pa ne namerava Nemčije razkosati ali uničiti.« Na potsdamski konferenci je privolil Stalin v gospodarsko enotnost Nemčije, v skupno nemško upravo — ki jo je preprečila Francija — in v skupno nemško vlado za poznejšo dobo (gl. Spiegel, 31, 27. 7. 1970).

Jasno, Sovjetska zveza je potrebovala močan protiutež proti zahodnim zaveznikom. Ruska diplomacija je težila vse do septembra 1949, ko so zahodni zavezniki uredili Adenauerjev načrt iz leta 1945 in

Se na Bližnjem vzhodu dani?

Rogersova mirovna pobuda

Zunanji minister ZDA, William Rogers, je 19. julija poslal predsedniku ZAR (Zveze arabske republike) Nasserju, ki se je pred nedavnim mudil zaradi razgovorov v Moskvi, novo pobudo za politično rešitev spora na »Bližnjem vzhodu«.

V pismu ministru Riadu poudarja Rogers, da so ZDA »močno zainteresirane za stalen mir in da želijo pomagati vsem prizadetim stranem za doseg tega miru«. Prav zato je njegova vlada, pravi Rogers, sklenila predlagati »nove in praktične predloge« za rešitev krize in vse prizadete strani opozoriti na to, »da morajo sprejeti razumno rešitev in ustvariti ugodno ozračje, v katerem bi bila vzpostavitev miru možna«. Po eni strani to zahteva zmanjšanje napetosti, po drugi pa razjasnitev stališč, tako da bi se obe strani prepričali, da bodo njene koristi zavarovane, ne glede na to, kaj bi sklenili.

»Po našem mnenju«, poudarja Rogers, »bi bila najučinkovitejša pot za rešitev krize ta, da bi sprte strani začele delati pod nadzorstvom veleposlanika Jarringa, mirovnega odposlanika OZN, da bi prišli do podrobnih ukrepov, nujnih za izvajanje resolucije varnostnega sveta številka 242, ki je bila sprejeta novembra leta 1967.«

Ameriški minister dodaja, da mu je znano stališče egiptovske vlade glede neposrednih pogajanj z Izraelom in prav zato ne predlaga takšnih pogovorov, dodaja pa, da ameriška vlada meni, to pa je odvisno od napredka, ki bi bil dosežen na pogovoru.

Atomska elektrarna v Sloveniji

Slovenija in Hrvaška bosta gradili skupno atomsko elektrarno pri Krškem ob Savi. Znano je, da Slovenija in ves zahodni del Jugoslavije potrebuje zaradi krepkega industrijskega in vsestranskega razvoja čedalje več električne sile. Ker pa so vodne rezerve v Sloveniji že izčrpane (nekateri načrti o zgraditvi vodnih elektrarn so morali odpasti, ker bi to preveč grobo poseglo v naravo, kot npr. nameravano akumulacijsko jezero v zgornji soški dolini), so se odločili za zgraditev atomske elektrarne, ki je tudi primer gospodarskega sodelovanja obeh najmočnejše razvitih jugoslovanskih republik.

ustanovili Zvezno republiko Nemčijo, po ponovni vzpostavitvi nemške enotnosti. Seveda so dali potem Rusi proglasiti kot odgovor na ustanovitev zahodnonemške države komunistično vzhodnonemško državo. A še po tem so Sovjeti izrazili večkrat željo, da bi se strinjali z združitvijo obeh Nemčij, če bi Zahodna Nemčija izstopila iz zahodne obrambne zveze in ubrala nevtralnopolitiko. Stalin je predlagal npr. 10. marca 1952 mirovno pogodbo z Nemčijo, ki naj bi se vzpostavila kot enotna država, iz katere bi se morale umakniti vse tuje čete. Nemčija naj bi dobila lastne čete.

Za časa Hruščova se je ruska politika do nemške združitve precej spremenila. Ker ni bilo nobenega pozitivnega odziva na načrte o nemški združitvi, so Rusi ustanovili leta 1955 varšavsko vojaško zvezo, kot protiutež proti NATO. Septembra 1955 je potoval Adenauer sam v Moskvo — seveda za nekaj let prepozno — in izposloval tam diplomatske stike ter vrnitev kakih 10.000 vojnih ujetnikov. Pač pa je bilo nemško diplomatsko zastopstvo v Moskvi več ali manj vagon na slepem tiru, in veleposla-

rih, da bi se prizadete strani v določenem roku lahko sešle.

»Upoštevač to«, nadaljuje Rogers, »ZDA predlagajo Združeni arabski republik, da:

a) Izrael in Združena arabska republika morata doseči soglasje, da bosta spoštovali ustavitev ognja, vsaj v omejenem časovnem obdobju (tri mesece).

b) Prizadeti strani bi se morali strinjati z objavo naslednjega sporočila, ki bi ga veleposlanik Jarring objavil v obliki poročila generalnemu sekretarju Združenih narodov U Tantu:

»Združena arabska republika, Jordanija in Izrael so me obvestile, da so soglasne z naslednjim:

»Potem ko so sprejele resolucijo varnostnega sveta št. 242 v vseh njenih delih in pokazale željo, da jo uresničijo, bodo imenovale predstavnike za sestanek, ki bo pod mojim nadzorstvom po postopku, v času in kraju, ki jih lahko predlagam, upoštevač, kadarkoli je mogoče, tisto, kar prizadete strani želijo bolj glede metode postopka in v skladu s prejšnjimi izkušnjami med njimi. Cilj zgoraj omenjene obravnave je doseči sporazum o vzpostavitvi pravičnega in trajnega miru med njimi, miru, ki bi temeljil na:

1. Priznanju suverenosti, ozemeljske celovitosti in politične neodvisnosti držav na območju Srednjega vzhoda v skladu z besedilom resolucije varnostnega sveta.

2. Izraelskem umiku z ozemelj, okupiranih v spopadu leta 1967, kot to zahteva resolucija varnostnega sveta.

Da bi olajšale mojo misijo pri iskanju takšne rešitve, kakršno zajema resolucija varnostnega sveta št. 242, bodo prizadete strani dosledno spoštovale, začeni s 1. julijem pa vsaj do 1. oktobra — resolucijo varnostnega sveta o ustavitvi ognja.«

Rogers na koncu izreka upanje, da bosta Egipt in Izrael sprejela njegove predloge in dodaja, da je podobno poslanico poslal tudi jordanskemu premieru Abdulu Monemu el Rifaiju, ki je tudi zunanji minister.

Odgovor Kaira pogojno pozitiven

Predsednik ZAR Naser je v govoru na otvoritvi kongresa arabske socialistične uni- je sporočil, da je Združena arabska republika sprejela predlog, ki jih je za rešitev kri-

nik Kroll, ki je skušal navezati boljše stike, je izgubil svojo službo.

Nov nalet v nemško-sovjetskih stikih so povzročili prav Kitajci, ki so snubili novih prijateljev po sporu z Rusi. Toda krščanskodemokratska vlada v Bonnu je bila gluha za vse namige iz Moskve. Ulbrichtova Nemčija je bila kar zadovoljna z bonnsko krščanskodemokratsko vlado, ki ji je omogočila zaradi svoje negibčnosti monopol nemških interesov med vzhodnoevropskimi državami.

Šele za časa velike koalicije se je položaj nekoliko zboljšal v prid zahodnim Nemcem. Navezali so diplomatske stike z Romunijo, diplomatske stike z drugimi državami varšavske zveze pa je preprečil saksonski mizar Ulbricht, ki je hotel iz teh korakov izbiti zase kar največ, v prvi vrsti diplomatsko priznanje od zahodne Nemčije.

Zadnja leta so Rusi strogo pazili, da ne bi skuhal kake večje nemške krize. Večkrat so poklicali Ulbrichta nazaj, ki se je skušal potem čim bolj prilagoditi novemu stanju. Zadnje čase se tudi govori vse več o potsdamski pogodbi, ki je seveda Ul-

ze na Bližnjem vzhodu dal ameriški zunanji minister William Rogers.

Egiptovski predsednik je pojasnil, da je pogoj za sprejetje Rogersovih predlogov, da štiri velike sile dajo navodila Gunnarju Jarringu. Ni pa navedel razložil na kakšno navodila misli.

Iz Washingtona poročajo o zadržanem optimizmu po pritrdilnem egiptovskem odgovoru na zadnje ameriške predloge o zmanjšanju napetosti na Bližnjem vzhodu.

Med opazovalci v Kairu vlada splošno prepričanje, da bo naslednjih nekaj dni odločilo nadaljnji potek arabsko-izraelskega spopada.

Napredek v južnotirolskem vprašanju

Italijanski poslanec pri Organizaciji združenih narodov Cinci in avstrijski zastopnik v isti funkciji Haymerle sta naslovila pred nedavnim pismi na generalnega sekretarja OZN U Tanta, kjer obravnavata južnotirolsko vprašanje.

V avstrijskem dokumentu sporočajo generalnemu sekretarju, da naj bo pogodba med Avstrijo in Italijo glede novega statusa nemškogovorečega »elementa v pokrajini Bozen« po štirih letih veljavna. Avstrija se tudi obveže, da v tem času južnotirolsko zadevo ne bo predložila nobenemu mednarodnemu gremiju. Italijansko poročilo U Tantu pa pove, da bo Avstrija smatrala spor kot zaključen, če bodo storjeni vsi ukrepi za samoupravo nemškogovoreče pokrajine.

U Tant o bodočnosti človeštva

Na 49. zasedanju gospodarskega in socialnega sveta Združenih narodov (Ecosoc) v Ženevi je spregovoril tudi glavni tajnik OZN U Tant. Pripomnil je, da OZN še ni vesoljna. V njej ni npr. Kitajske republike, v kateri živi 700 milijonov ljudi. Prepad med industrijskimi državami in deželami v razvoju se pogloblja. Proučiti je treba prihodnost človeštva. Leta 1950 je bilo na svetu 2485 milijonov prebivalcev, danes jih je 3432. Ob koncu tega stoletja jih bo 6 milijard. V 20 letih se je svetovna industrijska proizvodnja potrojila, petroleja in aluminija popeterila, proizvodnja plastičnih mas pa se je pomnožila petnajstkrat. Treba pa bo temeljito preučiti tudi prihodnost na drugih področjih, tako npr. proučiti, kako so se nakopili razni odpadki v ozračju pa tudi na morjih.

brichtu grozen tm v peti. Kajti dokler je veljavna potsdamska pogodba, nobena nemška država ni pristojna za diplomatsko priznanje druge. Medtem ko govori Ulbricht o narodih obeh nemških držav, govorijo Rusi o nemškem narodu, vrhovnega poveljnika sovjetskih čet v Vzh. Nemčiji imenujejo »Vrhovnega poveljnika sovjetskih čet v Nemčiji«. Pa tudi zahodnonemško-poljska pogajanja v Varšavi niso bila povsem po Ulbrichtovi želji. Ko so Poljaki zahtevali zahodnonemško priznanje k meji Odra-Nisa, se je Ulbricht razburjal, kajti to mejo je on priznal že leta 1950, poljska zahteva pa je ustvarila videz, kot da je vzhodnonemški podpis manj vreden.

Na sploh pa je zlasti med narodi in voditelji Poljske in Češkoslovaške precej nezaupanja do sovjetsko-nemških pogajanj, kajti izkušnje iz preteklosti so jih marsikaj naučile, a bojijo se tudi, in to upravičeno, da bi sklenili Moskviči pogodbo mimo njihovih glav. Sum in nezaupanje pa ni samo med neposredno prizadetimi, ampak tudi med zahodnimi prijatelji in vojaškimi zavezniki ZR Nemčije. J. B.

OD TEDNA DO TEDNA

CEAUSESCU BO OBISKAL AVSTRIJO

Iz Bukarešte so sporočili, da bo predsednik romunskega državnega sveta Nicolae Ceausescu z ženo uradno obiskal Avstrijo od 21. do 25. septembra letos na povabilo predsednika Franza Jonasa.

ODNOSI MED VATIKANOM IN JUGOSLAVIJO

V začetku avgusta predvidevajo, da bodo povišali na raven veleposlaništev posebno jugoslovansko predstavništvo pri Sveti stolici in istočasno na raven apostolskega delegata v Jugoslaviji. Po vatikanskih vesteh gre za sporočilo, ki bi ga morali objaviti že lansko leto, ki pa se je zakasnilo, ker z jugoslovanske strani čakajo na odobritev vseh federativnih vlad. Odnosi med Beogradom in Vatikanom so bili urejeni s protokolom od junija 1966.

USTOLIČENJE ZAGREBSKEGA NADŠKOFA

V zagrebški katedrali so slovesno ustoličili dr. Franja Kuharića za novega zagrebškega nadškofa. Nova pomožna škofa zagrebške nadškofije sta postala dr. Josip Sallač in dr. Mijo Škvorc.

V imenu papeža Pavla VI. je obred ustoličenja opravil apostolski delegat svete stolice v Beogradu msgr. Mario Cagna, škofovski red pa sta novima pomožnima škofoma podelila šibenski škof msgr. Josip Arnerić in zagrebški pomožni škof dr. Josip Lah.

Zagrebška nadškofija je bila ustanovljena leta 1094, dr. Franjo Kuharić je njen 74. nadškof. Kuharić se je rodil leta 1919 v Pribiću pri Zagrebu.

PARIZ — PEKING

Francoski minister za načrtovanje Andre Bettencourt, ki se je vrnil v preteklem tednu v Francijo po dvotedenskem uradnem obisku v LR Kitajski, se je sestal s predsednikom republike Pompidoujem, katerega je poročal o svojem potovanju.

SOVJETSKO-FINSKA POGODBA OBNOVLJENA

V prisotnosti predsednika Finske Urha Kekkonena je bila v Moskvi obnovljena

pogodba o prijateljstvu in nenapadanju, ki je bila podpisana že leta 1948. Finska ostane nevtralna država. Brežnjev je na kosilu na finskem veleposlaništvu dejal, da je Sovjetska zveza s to pogodbo potrdila načelo enakopravnosti v odnosu do velikih in malih držav. Do obnove pogodbe je prišlo dva dni poprej, preden je predsednik Kekkonen odpotoval v Washington. Očitno se je hotela Sovjetska zveza zavarovati pred presenečenjem s strani Finske.

Finski predsednik Kekkonen je odpotoval nekaj dni nato v Washington, kjer se bo sestal tudi s predsednikom Nixonom in državnim sekretarjem Rogersom. V središču razgovorov bodo problemi varnosti in sodelovanja v Evropi.

VELIKA BRITANIJA

Britanska vlada premiera Heatha je uporabila pretekli teden skrajne ukrepe in razglasila izredno stanje zaradi splošne stavke pristaniških delavcev.

Stavka 47.000 pristaniških delavcev, napovedana za nedoločen čas, je omrtvila sleherno dejavnost v britanskih pristaniščih. Okrog 200 britanskih in tujih ladij čaka, da bi vkrcale ali izkrcale blago, katerega dnevna vrednost znaša okrog 100 milijonov dolarjev.

Uvedba izrednega stanja daje vladi možnost za ukrepe, kot so na primer rekviriranje vseh vozil in določanje maksimalnih cen živlom.

Zadnjič je britanska vlada uvedla izredno stanje maja 1967, ko je zaradi velike stavke pomorščakov čakalo v britanskih pristaniščih 607 ladij.

Ladjevje ribiških čolnov je začelo dovažati živila iz Severne Irske v Britanijo, kjer stavekajo pristaniški delavci. Ribiči sami nalagajo živila na tovornjake, ki razvažajo blago v glavna središča.

BRITANSKO OROŽJE ZA JUŽNO AFRIKO

Afriške države so pred varnostnim svetom ostro nastopile zoper namere Velike Britanije, da obnovi pošiljke orožja režimu v Južnoafriški republiki.

Zambijski predstavnik je v imenu skupine afriško-azijskih dežel predložil varnostnemu svetu resolucijo.

Laburistična opozicija je v britanskem

spodnjem domu zahtevala glasovanje o zaupnici Heathovi vladi zaradi tega sklepa. Za politiko vlade je glasovalo 313, proti njej pa 281 poslancev in je vlada tako dobila zaupnico.

Organizacija afriške enotnosti je večeraj v Adis Abebi sporočila, da bo imela vsako pošiljanje britanskega orožja Južnoafriški uniji za sovražno dejanje zoper afriške države.

MANJ DENARJA ZA AMERIŠKO VOJSKO

Nixon je ponudil spravo Severnemu Vietnamu. Po njegovem mnenju je čas dozorel za pogajanja, da bi se vojna končala. Sam je priznal, da te vojne ni mogoče zaključiti z vojaško zmago. Vsekakor hoče Nixon skrčiti izdatke za vojsko v proračunu za finančno leto 1971-72, ki se začne 1. julija 1971., na 65 milijard dolarjev. V tekočem proračunu, ki se je začel 1. julija, so izdatki za vojsko predvideni v znesku 72 milijard dolarjev. Vsekakor je ministrstvo za narodno obrambo pripravljeno nekaj prihraniti in sicer pri jedrski obrambi in to pri bombnikih, medcevninskih raketah in raketah na podmornicah »Polaris«.

AMERIKA PONUJA IZRAELU DRUGA LETALA

Koliko letal bodo Američani v resnici izročili Izraelu, da bi njegova vojska nadomestila pet izgubljenih »fantomov« (Phantom), se seveda tajnost. Tudi ameriški listi vztrajno pišejo, da bodo Američani dobavili Izraelu 44 letal tipa Phantom F-4 in to že v smislu dogovora, ki je bil sklenjen z Johnsonovo vlado leta 1968. Vsak mesec naj bi Izrael izročili 12 takšnih letal. Zdej bo, kakor poroča »New York Times« iz Washingtona, ameriška vlada dobavila Izraelu letala drugega tipa, to je Crusader F-3, ki prav tako leti z nadzvočno brzino, kakor slovit fantom. Ta letala izdeluje tovarna Ling-Tanco-Vought, Inc. — (Dallas). V tovarni so izjavili, da imajo na voljo dovolj letal, da bi jih lahko dobavili Izraelu. Tovarnar trdi, da se to letalo lahko kosa s sovjetskim letalom Mig.

JAPONCEV JE ČEZ 100 MILIJONOV

Od leta 1952 se je prebivalstvo Japonske povečalo od 84 milijonov na 103.521.312, in to do konca marca 1970. Tako je število Japoncev naraslo od 31. marca 1969 za 770.000.

Koroška demarkacijska črta in plebiscit

(2. nadaljevanje)

PRVO POROČILO PODPOLKOVNIKA MILESA

Dne 7. februarja 1919.

Poročilo št. 8

Pošiljata: Podpolkovnik Sherman Miles in poročnik LeRoy King

Naslovnik: Profesor A. C. Coolidge

Predmet: Začasna razmejitvena črta na Koroškem — Metoda raziskovanja in končna odločitev.

1. V smislu v Gradcu podpisanega je bilo treba preiskati dve točki, od katerih je prva, označena pod (a), glavni činitelj za odločitev, kako naj teče razmejitvena črta (demarkacijska linija).

a. Jasne in nesporne terenske prilike,

b. Narodne želje prebivalstva s splošnega vidika.

Nadalje je bila naša dolžnost, da se naslanjamo na označeni namen protokola in na njegov duh, to je, na njegov namen, da naj prepreči nadaljnje izbruhe sovražnosti. Metoda našega preiskovanja kakor tudi oblika našega študija sta temeljili izključno na teh predpostavkah.

2. Zemljepisne prilike terena smo študirali na licu mesta, s pomočjo zemljevidov in zemljevidnih reliefov. študij o željah prebivalstva samega in o posledicah predložene razmejitvene črte za ohranitev miru pa je bil izveden na samem terenu, kot je opisano nižje.

3. Protokol je predpisal, da nas bosta spremljevala uradno postavljena zastopnika tako koroške kakor ljubljanske vlade. Razen tega smo stavili še naslednje ustne pogoje, da bi zavarovali popolno nevtralnost in nepristanost vsega dela:

a. Posluževali se bomo avtomobilov, ki nam jih bosta stavili na razpolago obe nasprotujoči si vladi in se bomo enakopravno posluževali koroških in jugoslovanskih avtomobilov, če bi tako zahtevala ena ali druga nasprotna stran.

b. Za časa našega bivanja na Koroškem ne bomo sprejemali nobenega gostoljubja.

c. Avtomobili ne smejo nositi niti koroške niti jugoslovanske zastave.

d. Pridržali smo si pravico, da smer svojega obhoda držimo tajno in da smemo obiskati katerikoli kraj v kateremkoli predelu na katerikoli dan in ob katerikoli uri, kakor se nam bi zdelo.

4. Za izhodišče svojega dela na Koroškem smo izbrali Celovec zato, ker to mesto leži v osrčju spodnje Koroške in je tako lahko dosegljivo z avtomobilom od kateregakoli konca soperne pokrajine. Celovec je v avstrijskih rokah. V teku svojega raziskovanja smo prenočili enkrat v Spodnjem Dravogradu in dvakrat v Velikovu v krajih, ki sta sedaj oba zasedena po jugoslovanskih četah.

5. Naše preiskovanje je trajalo polnih osem dni. Vsako jutro smo odšli zgodaj zjutraj na teren in smo se vračali večinoma šele zvečer po mraku. Poti, po katerih smo se vozili, so označene na priloženi karti (Priloga 1).

6. Uporabljali smo dva avtomobila. Polkovnik Miles in poročnik King ter oba vladna predstavnika so potovali v prvem avtomobilu, major Martin in profesor Kerner ter dva uradna svetovalca so potovali v drugem avtu. Svoja potovanja smo urejevali tako, da smo čim bolj onemogočili vsake priprave v krajih, ki smo jih obiskali. To nam je večinoma uspelo. Kjerkoli smo naleteli na organizirane demonstracije ali na druge dokaze, ki so pričevali, da je bil naš obisk pripravljen, smo se takoj obrnili in se vrnilo potem nepričakovano in šele potem, ko smo bili prepričani, da smo dobili nepristanke in normalne vtise. Naši svetovalci so imeli polno svobodo in možnost, da sami preiskujejo in študirajo, prav tako kot mi. Ne samo, da so skoraj vedno prisostvovali, kadarkoli smo kaj preiskovali in izpraševali, ampak so uživali polno svobodo, da tudi sami na svojo roko preiskujejo in izprašujejo. Če bi se bilo kje zgodilo, da bodisi eden od njih ali oba nista bila prisotna, kadar smo dobivali posebno važne informacije, smo vedno prosili informatorja, da je svojo izjavo pred njimi

ponovil, ali pa smo jim ga prepustili, da ga svobodno sami izprašujejo, kako mislijo in želijo. Oba vladna predstavnika sta bila vseskozi prisotna (z izjemo dr. Ehrlicha, zastopnika Jugoslavije, ki je en dan na svojo lastno prošnjo bil odsoten) in mi smo jih vedno bodrili, naj stavijo vprašanja in svoje predloge glede načina izpraševanja in celotnega študija. Njihove prošnje in predlogi so bili vedno vzeti v obzir in upoštevanje, kjer je le bilo mogoče.

7. Pri težavah, ki smo jih imeli, da odkrijemo narodne želje prebivalcev čiste slovenske krvi, katerih večina govori slovensko in nemško, in ki prebivajo v oddaljenih vaseh in na osamljenih kmetijah, smo se posluževali edine praktične metode, ki je mogoča, namreč, da smo ustavljali ljudi kar na cestah in jih spraševali, kaj mislijo in kaj žele. V teku svojega dela smo izprašali več sto posameznih ljudi v raznih krajih in se je zgodilo, da smo čestokrat ustavili vsakogar, ki smo ga srečali na cesti. Po vaseh pa smo hodili okrog od hiše do hiše in skušali priti v stik z ljudmi. V želji, da bi pri slovenskem kmečkem ljudstvu vzbudilo polno zaupanje, je poročnik King, ki je v glavnem vpraševal v prisotnosti vladnih predstavnikov in z njihovo privolitvijo, stavil prva tri, štiri vprašanja v slovenski, nadaljna pa v nemščini. Vprašanja, ki smo jih vsakokrat vseskozi stavljali, so bila: Najprej smo vprašali, ali je oseba slovenskega rodu, kje prebiva in kako dolgo že prebiva v tem kraju. Nato smo jim povedali, da smo Amerikanci in jih vprašali, ali bi raje prišli pod stalno jugoslovansko upravo ali ostali pod avstrijsko, dalje glede njihovega mišljenja o upravi, pod katero oblastjo se sedaj nahajajo, itd. Vedno smo jemali v obzir izobrazbo izpraševane osebe in posebne krajevne prilike, ki smo jih raziskovali.

8. Oba vladna predstavnika sta tudi sama v veliki meri izpraševala in sta imela polno svobodo, da skušata izvleči karkoli bi moglo biti ugodno za njihovo stvar, če moreta. Jugoslovanski zastopnik, ki je bil duhovnik in oblečen v duhovniško obleko in je tako tudi takoj dobil pečat jugoslovanskega političnega voditelja v deželi, kjer so bili skoraj vsi agitatorji za jugoslovansko rešitev duhovniki,

MOČAN DVIG CEN V ITALIJI

Po podatkih zavoda ISTAT v Rimu so cene na debelo v Italiji narasle v enem letu (maj 1969 — maj 1970) za 8,9 odst. Maja letos pa so v primeru z aprilom narasle za 0,2 odst. medtem, ko navadno napredujejo vsak mesec za 0,4 do 0,5 odst. Maja so se dvignile cene zlasti kmetijskim proizvodom in živlom.

Naglo se dvigajo tudi cene na drobno, ki so samo maja poskočile za 0,4 odst.

LIRA JE SE DOBRO PODKOVANA

Renato Cantoni razpravlja v turinski »Stampi« obširno o škodi, ki jo povzročajo italijanskemu gospodarstvu govorice o možnosti, da se razvrednoti lira. Tako so npr. razširili glas, da bo italijanska lira razvrednotena točno 12. avgusta, in sicer nekako za 13 odst. kakor je bil razvrednoten francoski frank. Take govorice vznemirjajo zlasti tiste, ki so kupili državne papirje s stalno obrestno mero. Že tako je mnogo italijanskega kapitala odšlo v Zahodno Nemčijo, ko so napovedali revalvacijo marke, deloma pa tudi v Švico.

Pisec pripominja, da tudi italijanski izseljenci rajši pošiljajo svoj denar drugim spriču govoric o možnosti razvrednotenja lire, ki so jo sicer pristojni italijanski organi odločno zanikali. V resnici so se italijanske valutne rezerve, kakor so sporočili v ponedeljek, pomnožile za 15 milijard lir. Beg kapitala v tujino so omilila nekatera velika posojila na zunanjem trgu.

Seveda ne morejo italijanska denarna oblastva delati čudežev. V tem trenutku ni razloga za vznemirjenje. Toda težiti je treba za političnim, gospodarskim in socialnim ravnovesjem ter si tako pridobiti zaupanje v svetu.

KITAJCI SO IZPUSTILI 79-LETNEGA ŠKOFA

V petek je kitajska policija pripeljala na mejo ameriškega škofa Jamesa Edwarda Walsha, ki je bil obsojen na 20 let ječe, v zaporih pa je presedel 12 let, in to v Šangaju. Škof je prispel v Hong Kong, kjer ga je pričakoval Američan, pater McCormack iz New Yorka. Spremljal ga bo na poti domov. Mimogrede se bosta ustavila v Rimu, kjer bo papež sprejel Walsha. Cormack je povedal, da je 79-letni škof še trdnega zdravja. Čeprav je prepričan, da je bila obsodba krivična, ni zagrenjen proti kitajskim oblastem.

je imel zelo ugoden položaj, da izve za Jugoslavijo naklonjena mišljenja med slovenskim prebivalstvom. Avstrijski predstavnik je bil v civilni obleki in je le redkokrat naglasil svoj uradni značaj. Jugoslovanski zastopnik je tudi mnogo več izpraševal kot pa avstrijski in je skoraj izključno govoril le v slovenski. Tako jugoslovanski kakor avstrijski zastopnik sta bila pravična človeka najodličnejših značajev.

9. Dognali smo, da je z izpraševanjem ljudi na cestah, posebno ob tržnih dneh, ko so nesli v mesto na prodaj svoje pridelke, in z izpraševanjem o kraju bivanja bilo mogoče izslediti mišljenje cele pokrajine. V enem primeru je polkovnik Miles na svojo roko in zase zapisoval svoje vtise o odgovorih in izraženih željah in se je izkazalo, da so se popolnoma ujemale z vtisi majorja Martina in poročnika Kinga, ki nista delala nobenih posebnih beležk.

10. Po mestih, kjer je bilo prebivalstvo in tudi razpoloženje v veliki večini avstrijsko, smo vedno želeli izvedeti tudi za mišljenje manjšine. Smo pa pri tem vedno javno naglašali, da pričakujemo od oblasti, da nihče ne bo preganjan ali zatiran zaradi tega, ker je izrazil manjšinsko mnenje.

11. Razen raziskovanja na licu mesta smo študirali tudi razno drugo dokumentarčno gradivo, ki sta ga nam predložili obe stranki. To gradivo je priloženo tej spomenici v dveh zvezkih, od katerih ima eden oznako: »Jugoslovansko gradivo« in drugo »Avstrijsko gradivo« (Priloga C).

12. Ko smo končali z delom na licu mesta, smo nato ostali en dan v Celovcu, da gradivo še enkrat pregledamo in v podrobnostih preučimo. Profesora sva naše svetovalce, majorja Martina in profesorja Kernerja, naj kot prva izrazita svoje mišljenje. Končna odločitev je bila, naj sledi razmejitvena črta v glavnem grebenu Karavank. Glede tega sva oba edina v vseh točkah; prav tako podpirajo tudi predlogi majorja Martina našo odločitev v vsakem oziru.

Podpisana:

Sherman Miles, podpolkovnik gen. štaba
LeRoy King, drugi poročnik poljske artilerije
(Dalje prihodnjič)

Nočna galerija Seefels:

Guažne slike Hokeja v Porečah

Nočna galerija v hotelu Seefels v Porečah je tretjič odprla svoja vrata in po razstavi Krawagne in Bockelmanna predstavlja Giselberta Hokeja, umetnika, ki živi sredi našega ozemlja in ljudstva na gradu Zagorje pri Medgorjah.

Večinoma je bilo videti mlajše slike in to predvsem akti in portretne študije, od prvih sta navdušile predvsem dve sliki — akt na rdečem kamnu in akt nežno poletje, ki sta prepričali po drznih barvah in smiselni kompoziciji. Zanimivi sta bili tudi sliki Kamen II in Kamen XI, ki sta kljub skorajšnji enobarvnosti plastično izstopali. V Jesenskem oknu in v obeh Divjih študijah Hoke pokaže, da je izrazito iznajdljiv glede na barve, katerih lastnosti dočela obvlada. Predvsem se slikar odlikuje po svojem edinstvenem čutu za bistvo in po tem, da zna umeščati svoje kompozicije tako v sredino, da opazovalec postranske poteze samo s celoto vred sodoživi; tako pride do zgoščene izpovedi barvnega »končne barvne ali kompozicijske sestavine. To-

glomerata«, kjer pa niso zabrisane posameznike o slikah.

V osebnem razgovoru mi je umetnik po tožil, da koroški Slovenci o njem tako malo poročamo, saj vendar tudi on »živi sredi dvojezičnega ozemlja« in nadaljeval je, da so v Ljubljani dosti pisali o njem, »tako malo kontakta pa ima do koroških Slovencev, do ljudstva, ki živi okoli njega in ki mu daje toliko pobud pri njegovem delu«.

Slovenski pesnik v nemškem leksikonu

Založba Kindler Verlag izdaja leksikon. Zanj je Helda Bergner napisala sestavek o pesniku Danetu Zajcu ob priliki krstne izvedbe njegove pesniške drame Otroka reke.

Snov drame sloni na ločitvi in združitvi Dneva in Reke, pravi Bergnerjeva. Oba otroka reke sta utelešenje moškega in ženskega principa. Dan se napoti, da poišče »ptico«, simbol svojega hrepenenja. Njegovo slovo vzame Reki vse njene moči. Njena ljubezen se zamaje in vda se tujcu iz dežele ur. Na cilju svojih prizadevanj pa se Dan spomni mladega obraza Reke. Odpravi se na pot, da ubije kraljico ur, to je uro slovesa. Na svoje grožnje pa zasliši pred njenim prestolom samo svilen šepetanje; tako se prepusti slepilu, da je zmagoavec. Dan in Reka se nazadnje utrujata do tolikšne mere, da si ne moreta podati niti roke.

Na svoj račun niso prišli samo ljubitelji likovne umetnosti, ampak tudi prireditelji-hotelirji, brata Dumba, ki sta imela poln bar — tik po otvoritvi se je pričela »Gipsy party« —, in nič manj tudi umetnik, ki je še isti večer prodal 11 slik.

Seveda bo v bodoče treba premisliti, ali spada cigu-migu dvomljive prominente in raznih popevkarskih ter filmskih zvezdic v isti okvir kot likovna razstava, saj je že hodnik, kjer so razporejene slike, tako pre-majhen, da bi si človek mogel ogledati slike v miru in primerni oddaljenosti.

Karel Smolle

»Felsenreitschule«, ko je dirigiral Beethov-novega Fidelija. Theo Adam poje kakor pred meseci v Theater an der Wien pod Bernsteinom Don Pizzara. Z radovednostjo, strahom in napetostjo pričakujejo drugo veliko premiero tega festivala, in sicer Hamleta, ki ga je insceniral Oskar Werner v Deželnem gledališču. Christijana Schröder, hči letošnjega »Jedermann«, Ernsta Schöderja, bo pela v tej predstavi Ophelijo — od nje si veliko obetajo. Tretjo veliko krstno predstavo — Othelo — bo vodil Karajan.

Dubrovnik - shajališče umetnikov

Do 25. avgusta tega leta bo dalmatinsko mesto Dubrovnik v polnem pomenu besede živelo od in za umetnost. Več kot sto skupin, bodisi gledaliških, glasbenih, baletnih in folklornih, poleg tega pa še mnogo znanih in priznanih umetnikov solistov, skupno torej nad 2000 umetnikov je prispelo v to očarljivo mesto. Na raznih mestih in trgih Dubrovnika, v baročnih palačah, ki spominjajo na veliko umetniško dejavnost, ki je bila tu že pred stoletji in skozi stoletja doma, v zelenih vrtovih, pa tudi na čolnih se bo odigral »Dobrovaški festival«. Iz leta v leto narašča zanimanje za to kulturno prireditve, ki se je udeležujejo najvidnejši predstavniki umetniškega in tudi zabavno-umetniškega življenja. Dubrovnik je postal privlačen tudi za mednarodno občinstvo, o katerem pričajo ne le netete zasebne ladje v pristanu, ampak še bolj kratek sprehod po ozkih ulicah, kjer se skorajda ni znati v zmedu jezikov.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

PETEK, 31. julij: Kneginja čardaša (opereta). — SOBOTA, 1. avgust: Vesela vdova (opereta). — NEDELJA, 2. avgust: My fair Lady (musical). — SREDA, 5. avgust: Carjevič (opereta). — ČETRTEK, 6. avgust: Kneginja čardaša. — PETEK, 7. avgust: Carmen (opera). — SOBOTA, 8. avgust: Irma la Duce. — NEDELJA, 9. avgust: My fair Lady.

Vse predstave se začnejo ob 20. uri. Za vse predstave velja prosta prodaja vstopnic, tudi abonma je veljaven. Cene: od 15.— do 70.— šilingov.

21. GRAJSKE IGRE V BREZAH

PETEK, 31. julij: Hadrijan VII. — SOBOTA, 1. avgust: Mr. Chasse. — TOREK, 4. avgust: Hadrijan VII. — SREDA, 5. avgust: Mr. Chasse. — ČETRTEK, 6. avgust: Hadrijan VII.

Vse predstave se začnejo ob 20. uri na Petrovi gori.

10. KOMEDIJSKE IGRE V SPITALU

PETEK, 31. julij: Šala za ženske. — SOBOTA, 1. avgust: Očarljivi Don Diego. — PONEDELJEK, 3. avgust: Komedija zmot. — TOREK, 4. avgust: Šala za ženske. — SREDA, 5. avgust: Komedija zmot. — ČETRTEK, 6. avgust: Očarljivi Don Diego.

Vse predstave se začnejo ob 20. uri.

V slučaju slabega vremena je avditorij (grajsko dvorišče) pokrito. Prodaja vstopnic in pojasnila dajejo vsi turistični uradi. Naročite pa jih lahko tudi po telefonu (0 47 62) 31 61 (od 10. do 12. ure in od 15. do 20. ure).

Kdo bi se mogel tako »Očarljivemu Don Diegu« zoperstavljati? Ko ga je pri premieri v torek prejšnjega tedna igral Hermann Faltis — nihče! Le stalno gledanje v ogledalo mu je dalo zavest, da je po resnici lep.

KULTURNE DROBTINE

MOHORJEVA DRUŽBA V CELJU

Nov odbor

Pred nedavnim je bil za Družbo sv. Mohorja v Celju izbran novi odbor, ki ga sestavljajo: predsednik dr. Vekoslav Grmič, podpredsednika prof. dr. Emilijan Cevc in inž. Jože Strgar, tajnik pa Jože Gregorič.

Revija Nova mladika

25 let po drugi svetovni vojni je bilo Mohorjevi družbi v Celju omogočeno obnoviti — seveda v mnogo skromnejšem obsegu — njeno nekdanjo družinsko revijo, pod naslovom »Nova Mladika«. V uredniškem odboru so tudi zdaj ugledni pisatelji in kulturni delavci in sicer Emilijan Cevc, Stane Gabrovec, Jože Gregorič, Vekoslav Grmič, Viktor Smolej, ki je glavni urednik, in Jože Strgar. Doslej je izšlo 7 števil, vsaka na 32 straneh.

DIR. A. KORNFEIND — 60-LETNIK

Predsednik Hrvaškega kulturnega društva, ki je politično in kulturno predstavništvo Gradiščanskih Hrvatov, dir. A. Kornfeind, praznuje 27. julija svojo šestdesetletnico rojstva. Ob tej priliki se ga spominimo tudi koroški Slovenci in mu želimo mnogo sreče in blagoslova, upamo in pričamo, da bo mogel še mnoga leta delovati v prid hrvaškega narodnega življenja na Gradiščanskem.

SLOVENSKA PRIREDITEV 1970 V BELGIJI

Skoraj 400 Slovencev, ki živijo v Belgiji, se je zbralo na letno majsko prireditve, ki je že 17. Bila je v dvorani Familia v Gilly-Haies, Charleroi.

Po pozdravnih besedah predsednika Ivana Kodeha je sledil najprej nastop najmlajših, ki so v narodnih nošah peli slovenske pesmi.

Nato je nastopil pevski zbor Jadran iz Charleroi, ki so vsi v narodnih nošah upri-zorili pet slovenskih običajev ob kmečki ohceti: vasovanje, sprejem v fantovsko dru-

ščino, snubljenje, šarga in ohcet. Sledil je nastop moškega zbora, ki je zapel več narodnih.

Zbrani so prisostvovali nato nastopu zabavnega ansambla Veseli bratci. Nato pa se je na odru odigrala veseloigra v dveh dejanjih »Župan«, ki jo je uprizoril dramski krožek »France Saleški Finžgar«.

Po končanem kulturnem programu, ki je bil res bogat, je sledila domača zabava, pri kateri je sodeloval Janez Mahovič. Veselo razpoloženje se je nadaljevalo do jutranjih ur.

ODKRITJE SPOMENIKA PESNIKU ANTONU MEDVEDU

Pred nekaj dnevi so v Kamniku nasproti nekdanje pesnikove rojstne hiše v počastitev 100-letnice rojstva odkrili spomenik Antonu Medvedu. Ob odkritju spomenika je govoril o Medvedovem pesniškem delu prof. Emil Cesar. Številnim udeležencem slovesnosti, med katerimi je bilo mnogo narodnih noš, je moški zbor prvega slovenskega pevškega društva Lira predstavil nekatere Medvedove pesmi. Spomenik je delo kamniškega kiparja Leona Homerja. Pobudo za postavitve pa je dalo kamniško turistično društvo.

SPOMINI PRIZANEGA SLOVENSKEGA UMETNOSTNEGA ZGODOVINARJA

Vojeslav Mole je napisal spomine in jih bo verjetno še letos izdala Slovenska matica. Pomembni slovenski umetnostni zgodovinar in v početku tudi pesnik se omejuje v svojem memoarnem delu predvsem na lastna doživetja življenja in na ožji krog prijateljev in znancev. Velik del spominov obravnava avtorjevo življenje in delo v tujini, zlasti na Poljskem, in v tem pogledu bo knjiga tehtna izpoved slovenskega znanstvenika in njegovi uveljavitvi v svetu. Kakor je bilo pričakovati, so prenekatera poglavja spominov napisana z veliko literarno močjo, vredno enega začetnikov ekspresionizma v slovenski poeziji.

Naša knjiga v nemškem prostoru

Nikola Dutsch iz Münchna je v »Livre slovéne«, glasilu Društva slovenskih pisateljev, PEN kluba in Društva slovenskih literarnih prevajalcev objavil članek »Slovenische Literatur in deutschem Raum«, kjer pravi med drugim, ko ugotavlja nazadovanje v prevajanju slovenskih del v nemščino:

Po letu 1964 je po podelitvi Nobelove nagrade Ivo Andriću prodrla srbsko-hrvatska književnost na nemški trg. Tedaj se je začela prava poplava nemških prevodov iz srbohrvaščine. V razdobju 1960—1967 je izšlo nad sedemdeset del iz srbske in hrvatske literature v nemščini in se je tedaj tudi uveljavil v nemški književnosti izraz »jugoslovanska literatura« in je to zelo škodovalo literaturam manjših narodov v Jugoslaviji, ker pač iz komodnosti vse spravljajo v isti koš, kar pride iz Jugoslavije.

»Toda Slovenci so se«, pravi Dutsch, »doma in v tujini že odločno postavili v bran, in kot se zdi, ne brez uspeha. To bi moglo slovenski literaturi kmalu pripomoči k mestu, ki ji kot posredovavki med zahodom in vzhodom v nemškem jezikovnem prostoru tudi gre.«

50. festival v Salzburgu

Že tradicionalni Hofmannsthalov »Jedermann« je stal preteklo nedeljo ob začetku 50. salzburškega kulturnega slavlja. Isti dan zvečer je otvoril Karl Böhm prenovljeno

Aleksander Gill (Mosquito) in Annetta Schüller (Beatrice) pripravljata bojni načrt za prevaro gornjega lepota. Uspelo jima je, kot vsem drugim igralcem, ki so priredili izreden umetniški dogodek. (Podrobno poročilo v naslednji številki.)

Maturitetno potovanje maturantov Slovenske gimnazije

Vsako leto omogoča Sekretariat za kulturo in prosveto SRS v Ljubljani maturantom Slovenske gimnazije v Celovcu potovanje po Jugoslaviji. Letos nas je vodila pot preko Ljubljane, Zagreba in Sarajeva v Dubrovnik, od tam pa preko Splita in Rijeke zopet proti domu.

13. julija, prvi dan našega potovanja, sta nas sprejela v Ljubljani prof. Vladimir Klemenčič in naš vodič Štefan Keber. Še isti dan popoldne smo prispeli v Zagreb, ki

skočil v reko Miljacko Gavrielo Princip po atentatu na prestolonaslednika Franca Ferdinanda leta 1914. Veliko doživetje za nas je bilo, ko smo točno opoldne čuli muzina, ko je klical mohamedance k molitvi.

Vzdolž reke Neretve smo prispeli mimo Jablaniškega jezera v Mostar, središče Hercegovine, ki je znano predvsem zaradi starega turskega mosta. Občudovali smo pogum mladeničev, ki skačejo z visokega mosta v hladno Neretvo.

Slovenski maturantje na že tradicionalnem sprejemu pri avstrijskem generalnem konzulu dr. H. Riesenfeldu v Ljubljani. Prof. dr. Janko Zerzer se mu zahvaljuje za prisrčen sprejem in pogostitev. Dijaki pa so mu v zahvalo zapeli.

smo si ga ogledali s strokovnim vodstvom. Pred Markovo cerkvijo smo videli spomenik Matije Gubca, vodje velikega slovensko-hrvaškega kmečkega upora, ki so ga baje tam kronali z razbeljeno železno krono.

Minareti — glasne priče

Drugi dan navsezgodaj smo se podali na pot proti Sarajevu. Komaj smo prekoračili Savo, nas je sprejela Bosanska Gradiska s svojo orientalsko raznolikostjo. Pozdravili so nas prvi minareti. V Banja Luka smo še opazili posledice poraznega potresa: razpokane hiše, ponekod še razvaline. Skozi divjo sotesko Vrbasa smo prispela v Jajce, kjer smo si ogledali muzej NOB. Nato se je vila pot med griči do Sarajeva. V glavnem mestu Bosne in Hercegovine, nekoč važnem trgovskem središču, nam je vodič, sarajevski musliman, pokazal najprej slovo to Gazi Husrevbegovo džamijo, eno največjih in najlepših mešer na Balkanu, nato stari mohamedanski del mesta in značilno mohamedansko hišo s haremom (fantje so bili zelo razočarani, ker je bil prazen!). Najbolj privlačna za nas vse pa je bila Baščaršija, stari trg, ki je pravo orientalsko mravljišče. Sli smo tudi čez most, s katerega je

BREZ KOMENTARJA

Da ne bi pozabili od kod smo in kam gremo!

Klares Denken — klares Sprechen
Österreich ist nach wie vor Teil des Lebensraumes des deutschen Volkes. Die Österreicher sind mit allen Stammesgliederungen nach wie vor Angehörige des deutschen Volkes.
Klares Sprechen ist Gebot, um unklares Denken zu bekämpfen!

Daher:

„Die Österreicher und die Deutschen?“?“
nein — sondern:
„Die Österreicher, die Bayern, die Schwaben, die Preußen“ usw.,
oder „die Österreicher und die Bundesdeutschen, die Westdeutschen, die Mitteldeutschen (Sowjetzone)“ usw.

Denn:

Deutsche sind wir alle!!

Deutsches Kulturwert Österreich

Letak, ki smo ga pred dnevi našli v Borovljah (op. ur.).

ZELEZNA KAPLA (Pomanjkanje učiteljev)

Kot smo zvedeli iz Železne Kaple, bodo nastopile ob pričetku prihodnjega šolskega leta velike težave na glavni šoli v tem trgu. Šest učnih moči ima namen zapustiti šolo, po večini taki učitelji, ki so že leta službovali in poučevali na tej šoli in ki so bili pri učencih močno priljubljeni. Kako se bo rešila ta zadeva? Hvala Bogu so trenutno počitnice, tako da bodo šolske oblasti mogle poiskati nadomestitev. Seveda nadoknaditi šest dobrih učiteljev ni vsakdanja in lahka zadeva, predvsem še, če pomislimo, da glavna šola v Kapli ni edini učni zavod, ki trpi radi pomanjkanja učiteljev.

nja. Vedno spet smo se veselili izletov na otok Lokrum, kjer smo se izvrstno nakopali. Cel dan smo tudi ostali na otoku Koločep, kamor smo se vozili s čolni celo uro.

Hitro je minil čas v Dubrovniku. 22. julija smo se napotili že ob štirih zjutraj proti Rijeki. V Splitu smo se ustavili za kratek čas. Ogledali smo si Meštovičevo galerijo in Dioklecijanovo palačo, ki je jedro starega mesta. Nato nas je spremljalo na eni strani morje, na drugi skalnato hribovje prav do Rijeke. Tam smo prenočili, naslednji dan pa smo se odpeljali po kratkem ogledu pristanišča (največje v Jugoslaviji pred Splitom in Kopro) v Ljubljano.

Tam sta nas sprejela zastopnik Sekreta-

ski očetje posamezna dela tistim, ki so stavili najugodnejše ponudbe. Vsi razredi bodo dobili parketna tla in zrušili bodo tudi stropno zidovje in vzdali novo. Seveda bo treba zaključiti vsa ta dela še pred začetkom novega šolskega leta. Na seji je župan Blahnik javil, da je deželna vlada poslala podporo v višini 180.000.— šil. Župan je dobil po pregledu računov razrešeno. Za vaške gasilce je poslala deželna gasilska komanda 10.000 šil, isto vsoto za gasilce je prispevala tudi naftovodna družba z nalogom, da naj šmanješki gasilci posvečajo v silo svojo pažnjo naftovodnim napravam.

CELOVEC

(Dr. Jožef Köstner — 25 let škof)

Letos, 5. avgusta, bo minilo 25 let odkar je bil naš nadpastir dr. Jožef Köstner v celovski stolnici posvečen v škofa.

Kot javlja Tiskovni urad krške škofije bodo ob tej priložnosti v nedeljo, 8. novembra, velike svečanosti v cerkvi in izven nje. Pri slovesni sv. maši bo navzoč tudi nekdanji salzburški nadškof dr. Andreas Roracher, ki bo tudi pridigal.

O točnejšem programu bomo poročali v Našem tedniku.

(Celodnevno čiščenje)

V torek, dne 11. avgusta, je v Mohorjevi kapeli v Celovcu, Viktringer Ring 26, dan čiščenja sv. Rešnjega Telesa, obenem dan duhovne obnove za tretjerednike.

Ob 1/2 8 zjutraj prva sveta maša, ob 1/2 9 nauk za tretjerednike, ob 9 in 1/2 11 sv. maša, potem ure čiščenja. Ob 7. uri zvečer sv. maša in sklep.

Verniki iz Celovca in okolice prisrčno vabljeni.

MEDGORJE

(Nova maša)

Na prvo nedeljo v avgustu, 2. 8., bo imel v Medgorjah novo mašo preč. g. novomašnik-salezijanec Metod Lampe! Začetek bo ob 9. uri. Verniki od blizu in daleč, so k tej novomašni slovesnosti lepo vabljeni!

PODROŽČICA

Pretekli petek so oblasti jugoslovanske železnice poslale nazaj v Podrožčico vagon-tanker, ki je bil poškodovan, iz katerega je curljal žveplov kisik, in sicer kar pet litrov na minuto. Vagon je bil napolnjen z 16.000 l te snovi, ki ima svoje vrelišče zelo nizko in je tudi zelo strupena. Zato so bili odgovorni organi prisiljeni, da so večje območje okoli kolodvora v Podrožčici zaprli. Na pomoč so prihiteli celovski gasilci, da bi zbrali iztekajočo snov v vedra, pozneje pa sta prispela dva koteljska tovornjaka iz Beljaka in izčrpala vso tekočino. Vrednost tovora znaša 350.000.— šilingov, škoda je nastala v višini 60.000.— šilingov.

SELE

(Naši študentje)

Na naše dijake in dijakinje smo letos lahko ponosni. Slovensko gimnazijo je v preteklem šolskem letu obiskovalo 25 naših fantov in deklet. Vsi so izdelali, deset celo z odliko, namreč: vse tri hčerke župana Velika, obe Ridovčevi, trije Užnikovi, Adamkova Jacinta in Trklov Vili.

Z maturo so dokončali gimnazijo štirje naši osmošolci. Če pa jim prištetjemo še Hermana Keliha na Bajtišah in Pavlo Jug iz Medborovnice, ki sta oba po starših in svojem rojstvu Selana, jih je šest. Čestitamo jim in jim želimo, da bi si izbrali tak poklic, ki bo njim primeren in narodu v korist!

Cvetko na grob Uršuli Užnik

Uršula Užnik, pd. stara Travnica, zasluži, da se je spomnimo tudi v našem listu!

Bila je vzorna, verna žena in marljiva delavna gospodinja. Mati sedmerih otrok ni držala križem rok, niti, ko je prišla v hišo snaha, po njeni rani smrti pa je še v visoki starosti gospodinjila, dokler se od kapi zadeta ni preselila k hčerki Miciji v Borovlje. Roke pri delu, srce pri Bogu — je bilo njeno življenjsko pravilo. Kap jo je zadela še v drugič in tretjič, pa je voljno trpela združena z Bogom. V ponedeljek, 13. julija, zvečer je preminula v starosti 85 let. Kakor je želela, smo jo v četrtek nato položili v grob njenega pred 21. leti umrlega moža Petra na seiskem pokopališču. Solzam žalujočih se je pridružilo oblačno nebo in je kropilo deževne kaplje na njen grob. Blag ji spomin!

Jadran pozdravlja

Po dolgi vožnji skozi rodovitne, a tudi zelo puste preddele smo prispeli 16. julija v Dubrovnik. Tam smo ostali 5 dni. Staro mesto je slaven kulturni in zgodovinski spomenik. Ponos Dubrovčanov pa je druga najstarejša lekarna v Evropi, ki danes še deluje (v frančiškanskem samostanu). Staro mestno obzidje, ki je ohranjeno v celoti, nam je nudilo krasen razgled po vsem mestu in po morju.

V Akvariju se kar nismo mogli nagledati raznolikosti in pestrosti morskega življe-

riata za kulturo in prosveto in avstrijski generalni konzul dr. Heinrich Riesenfeld. Vsak izmed udeležencev je sprejel od Sekretariata za spomin po eno knjigo. Po poslovnih posredovanjih v hotelu Bellevue nas je povabil še dr. Riesenfeld na avstrijski generalni konzulat, nas še enkrat pozdravil in pogostil.

Naj se na tem mestu zahvalimo prav lepo in prisrčno vsem, ki so nam pripomogli do tega potovanja, zlasti pa profesorju Vladimirju Klemenčiču in vodiču Štefanu Koberu.

Izredna „interkontinentalna poroka“

Take poroke Vogrčarje se v tisočletju niso doživele, pa tudi večji kraji ne. Poročenca in gostje so zastopali kar štiri kontinente: Severno Ameriko, Južno Ameriko, Afriko in Evropo. V soboto, 25. julija, so prihajala vozila mnogih držav in mnogih znamk pred župnišče k slovesnosti poroke.

Cerkveno sta se namreč poročila Franc Kolterer in Julia Müller iz Kalifornije v USA. Ženinova mati živi v Celovcu, oče dr. Franc Kolterer, zdravnik, je umrl v Celovcu pred nekako 10 leti. Ženin je glavni delničar in predsednik družbe »Micro Science«, ki izdeluje elektronska stikala in vezi in jih dobavlja tudi družbi NASA, ki izdeluje rakete za polete na luno. Nevesta pa je doma v Banatu v Jugoslaviji, oba pa sta se spoznala v Kaliforniji.

Poročal ju je provizor Vinko Zaletel, prepevali pa so domači cerkveni pevci. V nagovoru je omenil, kako čudna so pota božja, ki vodijo preko begunstva, taborišč, daljne tujine, kjer se srečajo srca, kjer ljubezen ustvarja novo lepše življenje. Pozdravil je goste iz tolikih dežel in kontinentov, ki prihajajo iz velikega sveta, pa se srečajo v teh malih Vogrčah, v tej majhni cerkvi, ki pa je častljivo stara in lepa in hiša božja, kjer naj vsi čutijo nekaj domačnosti, prisrčnosti kot nekoč doma.

Priči sta bili: g. Robert Petriček, nekdanji slaščičar v Ljubljani, sedaj pa deluje v Buenos Airesu v Argentini, kjer je tudi predsednik Slov. planinskega društva in odbornik osrednjih društev. Žena je Ziljanika in umetnica, sina Roberta, idealnega in značajnega fanta in hribovlazca pa je ugrabila smrt na gori Tronadorju. Druga priča je bil g. Fric Štrukelj, tehnik v Celovcu, sin znanega komercialnega svetnika Štruklja, najemnika kolodvorske restavracije v Celovcu, ki je bil tudi navzoč.

Omenimo še nekatere svate: dr. Vili Petriček iz Logatca z ženo Anko in sinom Tomažem, dijakom tehniške šole, ki je tako lepo pri maši bral berilo. Inž. Gabriel Verbič z ženo, ki je študirala na katoliški univerzi v Franciji in je sedaj kot agronom lastnik velikanske plantaže na Slonokoščeni obali v Afriki, kjer ima na svoji plantaži zaposlenih 450 delavcev. Dr. Vavken, kirurg v Ljubljani. Rasto Kanal z ženo in hčerko, trgovca v Celovcu. Adrian Milija, mornariški oficir iz Trsta. Slavko Knežević z ženo. Lea Auernik, profesorica v Celju. Ela Ritušek, ženinova teta itd. Nevestina mati Ana Müller je v spomin

na poroko podarila cerkvi srebrni rožni venec, bogato ročno delo, ki ga je kupila v Guadalupi v Mehiki.

Zakaj je bila poroka prav v Vogrčah? Pobjudnik za cerkveno poroko in glavni prireditelj je bil ženinov polbrat Robert Petriček, ki se dobro pozna s provizorjem g. Zaletelom. Hotel je, kakor tudi sorodniki, da bi bila poroka v čimbolj slovenskem kraju, kjer bi bilo bolj domače, preprosto. Res so bili gostje navdušeni nad lepoto naših krajev in našo cerkvijo. Inž. Verbič iz Afrike je bil kar presenečen, ko je bil prvič v življenju pri slovenski maši.

Vse jih je spominjalo na domače kraje in mladost. Zato so hoteli pri poročni maši slovensko petje, zato so tudi šli na večerjo, malo »ojset« k »Brezniku« v Pliberk, kamor so povabili tudi pevce, da so tam prepevali slovenske pesmi, ki tako navdušijo ne le Slovence, ampak še tujce kot to večkrat doživimo. G. Zaletel je pri večerji omenjal posebnost Koroške in naše pesmi in kakšen pomen ima, da je poroka prav na Koroškem. Čestital je tudi štirim navzočim godovnicam Anam, tudi ženinova in nevestina mati sta Ani in pevci so jima zapeli »Zadoni nam...«.

Poročencema in svatom želimo srečo povsod, kjerkoli po svetu bodo in da se bodo z veseljem spominjali poroke v malih Vogrčah, kjer so se zbrali slovenski rojaki s polovice sveta, in lepega večera v Pliberku ob naši pesmi in da še večkrat, vsaj ob jubilejih, zopet obišejo Koroško!

PRIPRAVE NA OVČARSKI BAL

Na Jezerskem dobro skrbijo za zabavo gostov. Poleg plesa, ki je v glavni sezoni vsak dan, prirejajo tudi koncerte in folklorne nastope. Največja folklorna prireditelj bo prav gotovo ovčarski bal, ki bo 9. avgusta ob Planšarskem jezeru. Turistično društvo, krajevna skupnost in gostinci se nanj že sedaj vneto pripravljajo.

ŠMARJETA V ROŽU

(Iz občinske hiše)

Pri svoji zadnji seji je sklenil občinski svet v Šmarjeti, da bo zabil pri koroški deželni vladi za začasn kredit, da bo občina mogla premostiti denarne težave, ki so se pojavile ob načrtu za prenoveitev poslovske ljudske šole. Kredit naj bi bil v višini 450.000 šilingov. Hkrati so razdelili občin-

GOSPODINJA:

Prehrana kmečkega delavca v sezoni

Gospodinja ima v času sezone kmečkih del zelo malo časa za redno pripravljane hrane, zato se na kmetijah ravno v času, ko najtežje delajo, najbolj neredno hranijo. Tako zaužijejo mnogokje na dan samo po en topel obrok hrane, bodisi da je to zajtrk ali večerja. Ostale potrebe po hrani pa pokrivajo s suho hrano, ki se najbolj pogosto sestoji iz kruha, zaseke, slanine ali pozimi vložnega oziroma posušenega svinjskega mesa, trdo kuhanih jajc, mlade čebule in česna, kasneje paradižnika in paprike ter kumaric, sadja itd. Ob času najtežjih del popijejo tudi precej vin, posebno v vinorodnih krajih.

Pri kmečkem načinu prehranjevanja ne gre zanemarjati nekaterih zdravil, dobrih starih navad prehrane. Na primer sestava in uživanja zajtrkov. Delo na polju ali v vinogradu se začne zelo zgodaj, še v hladu, zato zaužijejo delavci, preden grejo na delo, le nekaj malega. Gospodinja pa do osme ali devete ure, ko doma ureja okrog živali in hiše, vmes pripravi obilen zajtrk, ki ga potem odpelje na njivo delavcem. Taki zajtrki so lahko zelo različni, vendar

sestavljeni bogato in pestro — npr. različne enolončnice z zelenjavo in mesom, kruh, pogače in pijače. Ali kisló zelje s klobaso in žganci, pijača in sadje. Ali ocvrta jajca s slanino in solato. Lahko tudi rezanci s skuto in solato ali kompotom. Pogosto tudi razno mes v omaki (glaž, paprikaš itd.) s prilogami (krompir, testenine, kaša, štruktli), pa tudi z različnimi pečenkami s prilogami.

Organizem, zlasti organizem delavca, ki opravlja težka fizična dela, potrebuje precej energije, zato je prav, da so zajtrki izdatni in sestavljeni iz takih živil, ki vsebujejo vse snovi, ki so organizmu potrebne: beljakovine, maščobe, ogljikove hidrate, rudinske snovi in vitamine. Tako sestavljeni in zaužiti zajtrki nudijo organizmu dovolj moči, da delavec intenzivno opravlja svoje delo nekaj ur. Po tem času pa organizem spet rabi okrepitev in nekoliko počitka.

Iz česa naj bodo take okrepitev sestavljene, je odvisno predvsem od dela in od

časa, ki ga je delavec že prebil na delu, ter od časa, ki ga bo za delo še potreboval. V vročih dneh je za osvežitev zelo primerno kisló mleko ali sveža skuta s kisló smetano, nato pa, če jo imamo suha hrana: kruh z mesom in zelenjavo ter obilo sadja. Vendar meso in mesni izdelki ne smejo biti preslanjeni. Če je pa le mogoče, bomo tudi za popoldanski obrok pripravili toplo jed, posebno še, če je bil zajtrk sestavljen iz hladnih jedi.

Zelo dobrodošla bo enolončnica, ki smo jo pripravili že zjutraj in jo pripeljali na njivo s seboj v »termos zaboju«, ki obdrži temperaturo. Tak zaboje je primeren za hladne in za tople jedi.

Pripravimo ga zelo enostavno: zaboje za drva očistimo, ga obložimo z leseno volno ali senom, v njem naredimo prostor za posode, v katerih imamo hrano, ki smo jo pripravili že doma. Posodo dobro pokrijemo in nanjo naložimo plast lesne volne ali sena. Hrana v takem zaboju bo obdržala primerno temperaturo več ur. Pri kuhanih jedeh moramo paziti na to, da hrane ne skuhamo popolnoma, ker se mehča še med čakanjem. Recepti za pripravo »jedi v zaboju« so običajni, vendar se bomo izogibali krompirja, ker le-ta izgubi precej na okusu in vrednosti, razen v juhah, enolončnicah in golažih.

„Starši bolj vedo, kaj je prav!“

Uredništvo se je odločilo prirediti in objaviti članek Anice Kraljeve, ki je izšel pred leti v Zborniku Svobodne Slovenije, kjer avtorica obravnava vzgojne odnose med starši in otroci. Počitnice so namreč čas, ko se za marsikatero mladega človeka odloči, kako bo nadaljeval svojo življenjsko pot; morda bo vstopil v neko šolo, ali celo že v poklic, ali pa odšel študirat na visoke šole. Prav ob takih življenjskih prelomnicah nastanejo ali pridejo na dan problemi med starši in otroci, ki imajo pogosto popolnoma različne predstave in želje glede življenjskega cilja, predvsem glede poklica, ki ga naj izberejo. (op. ur.)

Poklic je delo, kateremu človek posveti vse svoje življenje in ki traja največkrat do smrti. Vsak poklic zahteva posebne lastnosti značaja, sposobnosti uma, toda predvsem je poklic poslanstvo, ki ga posameznik po božji volji izpolnjuje na svoji življenjski poti. Zato imajo starši pravico svetovati pri izbiri poklica, nikdar pa ne odločati. Vsak posameznik si mora poklic izbrati sam.

Oče, ki se trudi zato, da bo sin sedel na že pripravljeno stol, ravna napačno.

Slišala sem mater, ki je vsa gorela v skrbi za svoje otroke: »Hm, naša Alenka bo pa to in to, to sem jaz vedno želela biti. Ker nisem jaz tega dosegla, bo pa ona! Jaz sem pripravljena na velike žrtve, samo da se to uresniči!«

Ni pa vprašala hčerke, ali soglaš, niti ni pomislila, ali sploh ima Alenka lastnosti, ki so potrebne za tisti poklic.

Včasih slišimo prav nasprotno stvari: starši so pripravljene vse storiti, le da bi otrok izbral drugačen poklic, kakor so si ga oni. »Naj postane kar hoče, le daleč od šivanke naj gre!« pravi zagrejeni krojač.

Potem so tako imenovani moderni poklici. Zlasti je še posebna vaba za nepremišljene matere poklic, ki pelje otroka do čisti in slovesa.

Toda starši grede kdaj še dalje. Ne ustavijo se niti pred vmešavanjem v najbolj intimne odločitve otrok, kot so zaroke in poroke.

Svetovna književnost je prepolna zgledov. Starši so otroka poročili, največkrat računajoč na zunanje dobrine zakona, to je, na premoženje, na naslov, na sloves hiše. V neki meri se to dogaja še danes v vladajočih krogih, kjer se pri poroki gleda tudi na državne koristi. A tudi pri nas še včasih slišimo: »Naša bo pa poročila le...?«

Najpogostejše žrtve takih primerov so pa otroci edinci. Edini otrok v družini, katerega mati ne vidi sijajno godi, saj je vendar središče vse pozornosti, je v resnici lahko velik revež: največkrat igračka v rokah staršev. Nevarno je, da v takem primeru mati posveti vse svoje sile otroku. Na vse drugo pozabi, navadno celo moža zanemari. Vse svoj prosti čas žrtvuje, polaganoma zapusti prijatelje in izgubi vsako zanimanje za vse, kar se ne tiče njenega otroka. Vestno pazi na njegovo hrano, spanje, ga polni z vsakovrstnimi vitamini, ga vozi na zdravniški pregled, na sprehode, vse, prav vse gre v najlepšem redu. Pozneje mu nosi torbo do šolskih vrat, mu pomaga pri nalogah, pregleduje mu račune, mu snazi čevlje, mu reže meso na krožniku — skratka: prepreči mu vsako možnost samostojnega dejanja, vsiljuje mu svoje misli in po njih tudi morda nehote svojo voljo. Z ljubeznjivo načrtno ubija svojega otroka.

Tako se pretaka volja staršev in njegova dejanja in tedaj se prične tragedija: starši so stali — sicer brez krone in žezla — popolni vladarji, despoti in brezmejnemu kraljestvu. V svoji pesti trdno držijo vse niti, ki peljejo v najbolj skrite koticke otrokovega srca. Te nitke nategujejo in spuščajo kakor pač zahteva otrokov »blagor«.

Nekaj let vse gladko teče, nato se pojavi kriza, ki je po navadi zelo boleča — za oba. Nad majhnim otrokom je lahko vladati, ker je v vsem popolnoma odvisen od odraslih. A če človek hote, umetno goji njegovo odvisnost, ubije v njem samostojnost in mu prepreči razvoj osebnosti, do katere ima pravico.

Če si otrok ne pribori svobode, ko zapusti otroško ali pubertetno dobo, bo njegovo suženjstvo vedno večje.

(Dalje prihodnjič)

XX. jubilejni mednarodni Gorenjski sejem

V Kranju organizirajo letos že dvajsetič jubilejni mednarodni Gorenjski sejem, ki bo v času od 7. do 18. avgusta. Sejem je postal že tradicionalna gospodarska manifestacija, na katerem sodelujejo razstavljalci iz Jugoslavije, Avstrije, Italije, Švice in drugod. Sejemska prireditev bo letos še vedno v starih prostorih in bo zavzemala cca. 6800 kvadratnih metrov zaprtega in cca. 11.000 kv. metrov odprtega prostora za razstavljalce in gostinstvo.

Zanimanje razstavljalcev za ta sejem je veliko, tako da bi lahko oddali še dosti več razstavnega prostora, če bi le-tega imeli. Z gradnjo novih sejmskih prostorov pa bo mogoče ustreči zainteresiranim razstavljalcem.

Tudi letošnji, XX. mednarodni Gorenjski sejem ima, kot do sedaj, značaj komercialno-potržniškega sejma, kjer razstavljalci poleg ogleda razstavljenega blaga lahko tudi kupijo. Po prijavi razstavljalcev bo sejem dosegel visoko raven tako v sortimentu, kot tudi v kvaliteti. Zaradi velikega razmaha družbene in individualne gradnje, hitrejšega koriščenja mehanizacije v kmetijstvu, bo na sejmu večji poudarek na gradbenih strojih in kmetijski mehanizaciji.

Gorenjski sejem dobiva vsako leto večji mednarodni značaj. Zaradi pomanjkanja razstavnega prostora se število domačih in tujih razstavljalcev sicer ni moglo povečati, razširilo pa se je območje tujih razstavljalcev.

V okviru sejma bo v avli Skupščine občine Kranj, enkrat na Bledu, vsak dan velika modna revija, na kateri bo prikazanih preko 180 modelov domačih in tujih proizvajalcev.

Italijanski znanstvenik odkril način pridobitve kisika iz lunine kamenine

Na fakulteti za kemijo rimske univerze je znanstvenikom prvič uspelo, da so iz luninih kamenin dobili kisik v plinastem stanju. Tak kisik torej, ki bo lahko služil za preskrbovanje kozmonavtov z zrakom in za gorivo v raketah.

Ta uspeh je dosegel 39-letni prof. Giovanni De Maria s svojimi asistenti. Doslej je bilo namreč znano, da v luninih kameninah obstaja med sestavinami v trdnem stanju tudi kisik, toda strokovnjaki še niso spoznali postopka, s katerim bi jim uspelo kisik izolirati in ga spremeniti v plinasto stanje. Ugotovili so, da je v 20 kilogramih luninih kamenin toliko kisika, da bi zadostil kozmonavtu za en dan.

Pri postopku za izoliranje kisika so znanstveniki poizkus izvedli v močno brezračnem prostoru, da bi bilo okolje podobno pogojem na Luni. Toplota je znašala med poizkusom 1000 stopinj Celzija, kajti le na tak način je mogoče spremeniti kisik v trdnem stanju v plin.

Neki asistent je dejal, da je ta poskus spadal med tiste, ki jih je NASA naročila, ko je izročila rimski univerzi 7 gramov luninih kamenin. Za uspeh je imel precej zaslug eden izmed treh masnih spektrometrov v Evropi, ki ga imajo na rimski univerzi. Asistent je nadaljeval s svojo izjavo, da so se s temi poizkusi ukvarjali že kaka tri leta, od takrat, ko so ugotovili, da imajo

nekatero kamenine na Sardiniji podoben kemični sestav, kot tiste na Luni. Po tej ugotovitvi so izdelali teorijo in jo sedaj praktično preizkusili na enem miligramu sedmih gramov luninega materiala, ki ga je NASA izročila rimskim znanstvenikom pred nekaj meseci.

Doslej še ni znano, ali so kje drugje na svetu že prišli do podobnih rezultatov. Zdi se pa, da bo prof. De Maria s svojimi poizkusi za sedaj še nadaljeval in nato sporočil rezultate na tiskovni konferenci. Postopek izoliranja plinastega kisika je snemal operater italijanske televizije, tako da bodo potek tega postopka prikazali tudi v televiziji.

JUGOSLOVANSKI TURISTI V AVSTRIJI

Jugoslovani so tudi v tej turistični sezoni na vrhu seznama obiskovalcev Avstrije iz »socialističnih« držav. Letos je bilo 106.700 nočitev jugosl. turistov, to pa je za 32 odstotkov več kot v istem obdobju lani. Lani je znašalo število nočitev jugoslovanskih turistov v Avstriji več kot 350.000, oziroma 80.000 več kot leto poprej.

Pred tremi leti sta dve tretjini turistov iz Jugoslavije obiskali območje Gradca, zdaj pa se je to razmerje spremenilo. Največ Jugoslovancev obišče Dunaj, medtem ko je Gradec šele na tretjem mestu.

RESNICA O RAKU

Ali je tak tumor zločest, ali je nevaren, lahko prepoznamo že zelo zgodaj, ko je še prav neznan in omejen na eno samo mesto, pač takoj, da celice ali košček tkiva preiščemo pod drobnogledom. Pa ne samo, da lahko ugotovimo, ali gre za začetek zločestega tumorja, ko je še čisto majhen, temveč lahko v določenih primerih s tako preiskavo ugotovimo predrakave spremembe.

Z odstranjevanjem teh sprememb in dejavnikov, ki so jih izzvali, preprečimo razvoj raka. Takšne predrakave spremembe pogosto ne dajejo nobenih znamenj, pa tudi že razvit rak pogosto poteka brez bolečin ali drugih znamenj. Zato je potrebno, da gre vsak moški nad 40 let in vsaka ženska nad 35 let po enkrat na leto na temeljit zdravniški pregled. Iz prakse vemo, da začne v teh letih pogostnost obolevanja za rakom naraščati, čeprav ni dobe, v kateri ne bi mogli zboleli za rakom. Tak pregled, ki odkrije zgodnje oblike raka ali predrakavo obolenje, je danes najboljša obramba proti raku.

Kaj povzročata raka in kaj ga pospešuje?

Znanost je odkrila že več dejavnikov, ki v določenih okoliščinah na tem ali onem organu povzročajo raka ali pa vsaj prispevajo k njegovemu razvoju, vendar danes še ne moremo odgovoriti, kaj natančno povzročata raka. Ne vemo, ali je dovolj, če učinkuje en sam tak dejavnik, ali je potrebno, da jih učinkuje več hkrati. Več je razlag, s katerimi skušajo raziskovalci razložiti na-

stanek raka, vendar pa nobena od njih ne more razložiti nastanka vseh vrst raka. Od vzročnih dejavnikov so nam danes znani naslednji:

1. Večkrat se ponavljajoči, dolgotrajni mehanski dražljaji na tkiva, npr. pojav raka na jeziku pri ljudeh, ki imajo škrbine, ob katerih se jezik večkrat rani, razvoj črnega kožnega raka iz materinih znamenj, če se obnje stalno drgne kak del oblačila.

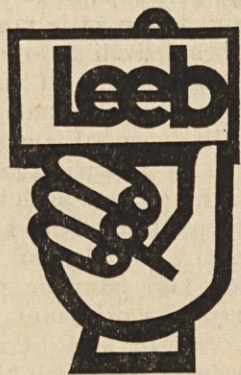
2. Kemični vplivi — poznano je, da imajo delavci pri destilaciji premoga in nafte ter pri predelovanju azbesta pogostejše raka na pljučih in na koži, delavci v industriji anilinskih barvil pa pogostejše raka na mehuru.

Med kemične povzročitelje raka prištevamo tudi snovi, ki nastajajo ob izgoritvi tobaka in cigaretnega papirja med kajenjem. Danes je zanesljivo dokazano, da kajenje cigaret pospešuje raka na pljučih. V Ameriki so ugotovili, da je pri kadilcu, ki kadil 25 let po 40 cigaret na dan, 52-krat več možnosti, da zbolil za pljučnim rakom, kakor pri nekadilcu enake starosti. Kadilci, ki kadijo enako dolgo, vendar le po 20–30 cigaret na dan, imajo v primerjavi z nekadilci samo 22-krat večjo možnost, da zbolijo za pljučnim rakom. Izmed vseh oblik je ravno kajenje cigaret najbolj nevarno.

Tudi zrak, onesčiščen z izpušnimi plini motorjev, z dimom iz tovarn in stanovanj, vsebuje snovi, ki vplivajo na razvoj raka predvsem na dihalih.

V prihodnji številki NT bomo še nada-

Za
vaš dom
vse iz
ene roke

Tvrdba

KOTMARA VES — KÖTTMANNSDORF
tel. 042 22 — 79 11 17

WOLFSBERG, tel. 043 52 — 29 91

Veletrgovina za gradbeni material: cement, apno, heraklit, eternit i. dr.; veletrgovina za železje, hišne in kuhinjske naprave, material za inštalacije. Betonsko podjetje: izdeluje vse betonske izdelke, čistilne vodne naprave, ureditev ponikovalnih jam in LECA-izdelke. Trgovina z oddelkom za ploščice (Fliesenabteilung). Obiščite najlepšo razstavo ploščic v Avstriji v Wolfsbergu. Dostavljamo tudi v sobotah.

Informacije dobite v vseh zadevah v Kotmari vesi ali pa v Wolfsbergu.

ljevali s tem zanimivim sestavkom in poročali o nadaljnjih povzročiteljih raka kot so: Različni žarki, toplota, hrana, virusi in dednost.

Tarzan brazilskih pragozdov

Leta in leta so pripovedovali raziskovalci brazilskih pragozdov o krvoločnem poglavarju indijanskega plemena Mekronotire, ki da je bele polti in zaklet sovražnik vseh belcev. Zdaj je dokazano, da gre za resnico.

Zgodba se je pričela nekega majskega jutra pred šestdesetimi leti. V naselje belcev v brazilski džungli so se tiho priplazili pripadniki plemena Mekronotire in pobili vse prebivalce. Živ je ostal le mladi Holanec, takrat star dva meseca.

K sebi ga je vzel poglavar plemena in deček je rasel skupaj z njegovimi otroki. Imenoval ga je Bemontire, kar pomeni »zver«.

Bemontire se je razvijal hitreje kot drugi otroci. S 15 leti je bil že vodja vseh drugih dečkov. Poglavar ga je oženil s svojo hčerko Opodikoj. Ko je poglavar umrl, je stopil na njegovo mesto mladi Holanec, ki je sprejel vse lastnosti in navade Indijancev.

Pred desetimi leti so pričela prihajati iz brazilskega pragozda poročila o belopoltem »Tarzanu«, ki so mu pripisovali nadčloveško moč. Bemontire je večkrat vodil

napade plemena Mekronotire na naselja belcev. Pri pobijanju belcev je bil neusmiljen.

Raziskovalec brazilskih pragozdov Francisco Maireles je prvi belec, ki je preživel srečanje z Bemontinom. Našel je področje, na katerem je živel plemo Mekronotire, in se mu približal na nekaj kilometrov.

Indijanci niso napadli ekipe raziskovalcev, ker je imel Bemontire prav takrat enega od svojih malaričnih napadov. Mai-

reles mu je pomagal s kininom in tako je bilo sklenjeno to čudno prijateljstvo.

Maireles je prepričal Bemontira, da mora ozdraveti, in ga odpeljal s seboj v Rio de Janeiro.

Neustrašen poglavar Bemontire se je med svojim prvim srečanjem s civilizacijo obnašal kot otrok. Med vožnjo v avtomobilu si je z rokami zakrval oči. V bolnišnici je jedel samo riž, banane in koruzo, pil pa je čisto vodo. Najbolj je osupnil, ko so ga posadili pred televizijski sprejemnik.

Bemontire se od Meirelesa nikdar ne loči, vedno se ga drži za roko.

Sončna očala

Navadna sončna očala imajo stekla iz pihanega stekla, ki ni optično obdelano. Ne vpijajo nevidnih ultraviolettih in infrardečih žarkov.

Optično neobdelana očala so posebno nevarna za šoferje, ker nam na robih večkrat kažejo iznakaženo sliko. Očala nam sicer nekolikant zasenčijo sončno svetlobo, toda dražljivega učinka sončnih žarkov pa ne preprečijo.

Dobra sončna očala imajo brušena stekla ali optično obdelane vložke iz umetnega materiala. Posredujejo nam čisto in pravo sliko. Ne preprečujejo samo bleščave, ampak imajo tudi dodatni filter, ki vpija nevidne ultraviolettne in infrardeče sončne žarke. Filtri so po sposobnosti absorbiranja ultraviolettih in infrardečih sončnih žarkov različni. Pri difuzni svetlobi naj bi stekla vpila okoli 25 % žarkov. V mestu ob sončnem vremenu zadostuje 50 % sposobnost vpijanja žarkov. Poleti na morju se mora ta sposobnost povzpeti na 65–75 %.

Za bleščavost na snegu v gorah pa mora biti zmogljivost filtra 75–85 %.

Zmotno je mnenje, da nudijo temnejše obarvana očala več zaščite. Temno obarvani očali se je treba izogibati. Pri preveliki zasenčitvi se zenice razširijo in pri navadnem steklu toliko lažje prodirajo škodljivi sončni žarki naravnost v oči in lahko povzročijo resne poškodbe.

V PULI:

Dva slovenska filma

V soboto zvečer se bo v Pulju začel 17. festival jugoslovanskega igranega filma. Začetni večer bo v znamenju projekcije filma Bitka na Nevreti, ki je ne bodo upoštevali v tekmovalnem sporedu. V konkurenci bo nastopalo 21 filmov. Opoldne bo vsakega dne okrogla miza mednarodne kritike, razpravo bodo simultano prevajali v 4 jezike.

Meščani Pulja so za letos pripravili nagrado zlata vrata mesta Pulja, ki jo bodo podelili avtorju najboljšega filma. Nagrade bodo podelili v nedeljo, 2. avgusta, ko bo tudi konec festivala.

Med udeleženci letošnjega festivala v Pulju sta tudi dva slovenska filma: Klopčičev Oxygen in Galetov Onkraj.

Režiser Jože Gale je o svojem novem filmu povedal: Osnovni motiv za film je Borova Balada o kurirju.

Eric Clapton — kitarist

Že leta velja Eric »Slowhan« Clapton za enega najboljših, najpopularnejših in najbolj spoštovanih kitaristov pop glasbe. Ne bi bilo pretirano reči, da je danes kakšnih tisoč uglednih kitaristov, ki igrajo pod njegovim vplivom, pod vplivom njegovega igranja kitare.

Doslej se sam ni nikdar postavil v ospredje, čeprav je bil zmeraj »nosilni steber« skupine, v kateri je igral. Najprej je bil to v ansamblu The Yardbirds in nato v »super grupah« The Cream in The Blind Faith. Sodeloval je tudi z Johnom Mayallom, Aretho Franklin in z duetom Delaney and Bonnie. Marsikdaj smo ga slišali na ploščah Beatlov in Rolling Stonov, ne da bi vedeli, kdo v resnici igra kitaro...

Znani kitaristi, za katere bi lahko rekli, da so do neke mere njegovi učenci in na-

sledniki, so z uspehom snemali samostojne plošče in že dolgo tega ustanovili svoje skupine. Med njimi naj omenimo le Jeffa Becka, Petra Greena in Jimmyja Paga. Sedaj pa se je tudi njihov stari prijatelj odločil za enako pot.

Eric je ustanovil svoj ansambel in ta je pred nekaj tedni v Londonu uspešno debitiral. Te dni je izšla tudi njegova prva samostojna velika (LP) plošča, ki se imenuje kratko Erik Clapton.

Na plošči se nam Eric ne predstavlja samo kot kitarist, temveč tudi kot dober pevec in komponist. Nekateri pesmi so presenetljivo melodične in pester ter bi bile zlahka hiti. Nasploh pa so vse pesmi takšne, da zagotavljajo plošči visoko uvrstitev na ustreznih pop lestvicah.

To je bilo na takoimenovanem »Dropin-party«, ki jo je priredil hotelir grada Seefelds v Porečah, pisмено pa je ljudi povabil pevec z Otmanj znan pod imenom Udo Jürgens. Mnogo »svetle publike« se je zbralo (med njimi tudi zastopnik NT), ki pa vsi niso prišli gledat toliko našejene pseudo-hippije, ampak bolj razstavo slikarja Giselberta Hokeja, ki je odprl v gradu »nočno galerijo«. (Poročilo na 3. strani).

Kratke športne novice

Wiener Sportclub je odstopil Kl. Sackmanna SK Magdalenu. Po osebni intervenciji igralca, ki je doživel svoj podvig v celovški Avstriji, bo Sackmann zdaj branil pri SK Magdalenu. Morda se mu bo še pridružil Lickl od Atusa Borovlje.

Walter Rath (Avstrija Celovec) in Neuwirt (GAK) bosta predsedala k WSG Radenthein. Magnezitovci imajo poleg tega še izbiro med enim jugoslovanskim igravcem in avstrijskim, ki oba še kažeta svoje zmoglosti pri treningu v Radentheinu.

Beljaški SV bo izgubil Potiska, ki se bo udeleževal kot vežbač pri SV Baško jezero (še ni stoodstotno).

Odlični branilec Müller (Baško jezero) bo odšel ali k VSV ali k SK Magdalen, oba kluba se namreč močno potegujeta zanj.

Po prijateljski igri med Beljaškim AS in SK Magdaleni je padla odločitev, da pride napadalec Morokutti II k celovški Avstriji, tako bo napadalno moštvo Avstrije močno okrepljeno.

Walter Scott — Vladimir Levstik:

Ivanhoe

21

Vsa ta mirna in krotka slika je mrlela v somraku pred tujčevimi očmi, obetaje mu prenočišče; zakaj samotarjem, ki so živeli v gozdovih, je bila nalozena posebna dolžnost, izkazovati zakasnelim in izgubljenim potnikom gostoljubje.

Naš vitez zatorej ni tratil časa z ogledovanjem podrobnosti, ki smo jih pravkar opisali; zahvalil se je svetemu Julijanu, zaščitniku popotnih ljudi, da ga je pripeljal v dobro zavetje, nato pa je skočil s konja in sunil s koplješčem v samotarjeva vrata, da bi zbudil njegovo pozornost.

Dokaj dolgo je trajalo, preden je dobil odgovor; še to, kar je zvedel, je bilo neugodno.

»Kdorkoli si, hodi dalje,« se je odzval iz kolibe globok, hrupav glas, »in ne moti večernih molitev moža, ki služi Bogu in svetemu Dunstanu.«

»Častiti oče,« je odvrnil vitez, »tu stoji nesrečen potnik, ki je zablodil v teh lesovih, in ti ponuja priliko, da mu izkažeš usmiljenje in gostoljubje.«

»Brate moj,« se je odrezal prebivalec kolibe, »volja naše Gospe in svetega Dunstana me je določila v to, da sam uživam usmiljenje in gostoljubje, nikar pa da bi ga izkazoval. Živil, ki jih imam, ne bi delil z menoj niti pes in količkaj izbirljen konj ne bi pokusil mojega ležišča. Pojdi tedaj svojo pot in hodi z Bogom!«

»A kako naj si iščem poti v taki šumi,« je rekel vitez, »posebno še zdaj, ko se dela tema? Prosim vas, častiti oče, ako ste kristjan, odprite vrata in pokažite mi pravo pot.«

»A jaz te prosim, dragi brate v Kristu,« »da me prestaneš motiti. Skazil si mi že očenaš, dve češčenimariji in vero, kar vse sem ubogi grešnik po obljubi dolžan zmoliti, preden se pokaže mesec na nebu.«

»Pot, pot!« je zakričal vitez, »povej mi pot, če mi nimaš dati drugega.«

»Najdeš jo brez težave,« je rekel samotar. — »Steza iz gozda te privede v močvirje in odondod na pregaz, ki utegne biti hoden, ker je deževje ponehalo. Kadar prebreds vodo in zaviješ po levem bregu, bodi oprezen, ker je nekoliko strm; slišal sem tudi — zakaj sam se le redko odtrgam od svojih dolžnosti v kapelici —, da se je steza, ki visi nad reko, ponekod udrla. Nato jaši kar naravnost —«

»Udrta steza, stmina, pregaz in še močvirje!« mu je segel vitez v besedo. »Gospod puščavnik, da pa si najsvetejši izmed vseh, kar jih je kdaj nosilo brado in molilo rožni venec, težko me boš pregovoril, da bi ubral ponoči takšno pot. Pravim ti, da živš ob miloščini iz okolice — nezasluzeni, se mi zdi! — in nimaš pravice, odreči zavetje potniku, ki je v stiski. Takoj odprl vrata, ali pa jih razbijem, tako mi svetega križa! in si napravim vhod brez tebe.«

»Ne bodi nadležen, prijatelj potnik,« je odvrnil samotar; »če me prisiliš, da primem v svojo obrambo za orožje tega sveta, ti bo predla slaba.«

Oddaljeno lajanje in renčanje, ki ga je slišal potnik že nekaj časa, je zdajci postalo glasnejše in srditejše; vitez je prišlo na um, da se je puščavnik najbrž ustrašil njegove grožnje z nasilnim vlomom in poklical v svojo obrambo pse, ki jih je imel zaprte v kakem notranjem skrivališču. Razjarjen nad pripravami negostoljubnega samotarja, je vitez tako srdito sunil z nogo v vrata, da so zaropotali vsi podboji in zapahi.

Puščavnik, ki ni zaupal vratom, da bi še enkrat vzdržala tak udarec, je zdaj zavpil na vse grlo: »Potrpi, dobri potnik, potrpi — ne trati svojih moči! Takoj odprem vra-

ta, čeprav ne vem, ali mi boš dolgo hvaležen za to.«

Vrata so se odprla in pred vitezom je stal samotar, velik mož s širokimi pleči in krepkimi udi, v vrečevinasti halji z oglavnico in bičnatno vrvo namesto pasu. V eni roki je držal gorečo plamenico, v drugi pa je stiskal lesnikovo palico, tako debelo in težko, da je bila podobna kiju. Dva velika, kosmata psa, na pol hrta, na pol samosova, sta bila pripravljena, da navalita na potnika, kakor hitro ju spusti domačin. Ko pa je šinil plamen na ponosno perjanico in zlate ostroge viteza, ki je stal pred durmi, se je puščavnik menda premislil, zakaj potolažil je gnev svojih zaveznikov in z robato vljudnostjo povabil viteza, naj stopi v njegovo kočjo; opravičil se je, da le zato nerad odpira po sončnem zatonu, ker se klati po lesu toliko razbojnikov in hajdukov, ki ne spoštujejo ne prelube Gospe ne svetega Dunstana, še manj pa svetih mož, ki se žrtvujejo njuni službi.

»Siromašnost vaše celice, dobri oče,« je rekel vitez, ko je vrgel oči okoli sebe in ni zagledal ničesar razen postelje in suhega listja, razpela, neuko izrezljanega iz hrastovine, mašne knjige, surovo obtesane mize z dvema stoloma in še dveh ali treh nerodnih hišnih priprav, »siromašnost vaše celice bi vam morala biti pač zadostno varstvo pred tatovi, da niti ne omenim zvestih psov, ki se mi zdita dovolj velika in močna, da bi podrla jelena, in bi užugala gotovo tudi marsikatero moža.«

»Dobri gozdar,« je dejal puščavnik, »mi je dovolil imeti živali, da me čuvata v tej samoti, dokler se časi ne izpremene.«

To reki je vtaknil plamenico v zvit železen držaj, ki mu je nadomeščal svečnik; porinil je trinogo hrastovo mizo k ostanoku ognja, določil nekaj suhih drv, primaknil stolec k svoji strani mize in mignil vitez, naj stori enako.

Sedla sta in se z veliko resnobo zagledala drug v drugega; vsak je priznaval v svojem srcu, da je malokdaj videl krepkejšo

in bolj atletsko postavo, nego mu je zdajle sedela nasproti.

»Častiti puščavnik,« je rekel vitez, ko je dolgo in pozorno opazoval domačina, »ako se ne bi plašil motiti pobožnih premišljevanj, bi prosil vašo svetost odgovora na tri vprašanja: prvič, kam naj postavim konja? — drugič, kaj lahko dobim za večerjo? — in tretjič, kje bo nočoj moja postelja?«

»Odgovoriti vam hočem s prstom,« je rekel samotar, »zakaj redovna pravila mi prepovedujejo rabo besed, kadar zadoščajo znamenja.« Tako govoreč je zaporedoma pokazal v dva kota kolibe. »Vaš hlev je tam — vaša postelja tu; in vaša večerja,« tako govoreč je vzel s police pladenj z dvema prgiščema suhega graha in ga postavil na mizo, »evo, večerja je tole.«

Vitez je skomignil z rameni in stopil iz kočje po konja, ki ga je prej privezal k drevesu; skrbno ga je razsedal in ogrnil trdni hrbet živali s svojim lastnim plaščem.

Puščavnik je bil videti ganjen po skrbi in spretnosti, s katero je tujec postregel živali; zamrmral je nekaj o krmi, ki je ostala tu za gozdarjevega prusca, in potegnil iz skritega kota sveženj sena, ki ga je razstlal pred vitezovim konjem; takoj nato je stresel v kot, ki je bil določen jezdecu v ležišče, kup posušene praproti. Vitez se je zahvalil za prijaznost; nato sta sedla za mizo, vsak na svojo stran skleda z grahamom. Po dolgi zahvalnici, ki je bila nekoč latinška (še zdaj so pričevale o tem doneče končnice nekaterih besed in stavkov), je dal puščavnik gostu dober zgled in položil tri ali štiri suhe grahke v svoja velika usta, obsajena z zobmi, ostrimi in belimi kakor nereščevo okla. Pač klavrna melja za tako velik in silen mlin!

Da bi mogel storiti po njegovem blagem zgledu, je vitez odložil čelado, naprsnik in večino oklepa ter pokazal samotarju kodrasto plavo glavo s plemenitimi črtami, nenavadno svetlimi in ognjevitimi sinjimi očmi in lepo oblikovanimi ustmi, osenčenimi z brki, ki so bili temnejši od las; ves

Jaz pa pojdem na Gorenjsko . . .

To je najljubša pesmica moje nečakinje Damijane. Komaj je začela čebļati, že se je naučila domačo pesmico ob mami, ki bo do konca svojega življenja vasovala in se v mislih in v resnici vračala v svoj domači kraj, v ljubo podgorsko vasico na Gorenjskem. Z zlatim okvirom je obdala vse drage spomine na mladost pod gorami. Saj ne vé, kako se je nekega dne mogla odločiti, da je odšla z ljubljenskim možem v mesto. Živi v mestu, toda domuje v podgorju, v domači vasici.

Vse hudo in žalostno mine vsako soboto, kadar se očka odloči, da pojdejo na Gorenjsko. Damijaničini mamici je vsa Gorenjska njena domača vas, njena rojstna hiša, njenemu očetu pomeni Gorenjsko gore in planine, kjer preživlja svoje dopuste. Damijani pa je Gorenjska zelena dežela pod Julijskimi Alpami, Karavankami in Kamniškimi planinami.

Včeraj je hotela zvedeti še več. Ne zato, ker bi lahko nekega dne pisali nalogo o lepota naše domovine, tudi ne zato, ker je zemljepis njen najljubši predmet, ampak zato, ker je Gorenjska domovina njene ljubljene mamice, torej tudi njena. Če je po materinem jeziku Slovenka, je po materini domovini Gorenjska: torej, je zaključila, mora gorenjsko deželo poznati tako ali še bolj kot Ljubljano.

Kdo naj odgovori na Damijaničino vprašanje in željo? Očka, ki jo je prehodil in preplezal navzdol in počez v tistih časih, ko je iskal mamico. Seveda bo pripovedovanje Damijaničinega očeta zanimalo tudi nas in nas morda celo nekaj naučilo in povabilo na Gorenjsko.

Gorenjska je dežela pod in med gorami, je del naše domovine Slovenije. To je še alpski svet, ki se razprostira od Ljubljane ob reki Savi in njenih pritokih navzgor, proti goram. Dežela ima toliko čudovitih lepota, toliko raznolikosti, skrivnostno lepota kotičkov, da jo je naš pisatelj Ivan Cankar imenoval »nebesa pod Triglavom«.

A ne samo gore, planine, podgorja in gozdovi, tudi ravnine ob rekah so slikovite. Gore namreč obrobajo obsežno Gorenjsko ravnino. Pravijo, da jo je stotisočletja zasipala reka Sava, ko je izpod gorskih ledenikov nanašala pesek in jo tako dvigala. Ravnine se izgubljajo v gorske

doline in dalje v gorska pobočja. Gorenjske gore spadajo še k Alpam, ki so najvišje gorovje v Evropi. Z njimi je Gorenjska najbolj zahodni del Jugoslavije in meji na Zahodu na Italijo, na severu pa na sosednjo Avstrijo.

Kakor pisana preproga leži gorenjska ravnina pred nami, prepletena z gozdovi in polji, posejana z vasicami in tu in tam okrašena s prijaznim hribom in belo cerkvico na njem. Le največje dele gorenjske ravnine poimenujmo! Kamniška ravan sega ob Kamniški Bistrici tja pod vršace Kamniških planin. Sorško polje je med Savo in Soro, ki priteka po Selški in Poljan-

Fran Zorè:

PISMO

Glej, ros igranje na travi
in ptičjih kljunov kljuvanje vanje:
zahoče se zeleneti zelenju,
a so le sanje, zelene sanje.

Ne more beseda do tebe, draga,
sto tisoč premot ji je nasprot';
ne vem . . . če bo namreč zbal se praga,
kako bo dospela do tvojih samot.

skega sveta, to je Blejsko in Bohinjsko jezero. »Dežela Kranjska nima lepšga kraja, kot je z okol'co ta podoba raja!« je zapisal O Bledu in okolici največji slovenski pesnik dr. France Prešeren, ki je bil doma v Vrbi, mali vasi, nedaleč od vseh teh čudovitih naravnih lepota.

»Saj bi ti pripovedoval in še koliko o lepota Gorenjske, pa za danes naj bo dovolj! Treba je videti, doživeti, prijeti in uživati naravno lepoto domačega sveta. To pa moreš le tedaj, če znaš poslušati tišino v gorah, ko si se povzpel nanje in se srečal z njimi kot z ljubimi prijatelji. Tako! O Gorenjski seveda še nisem povedal vsega. Danes sem dobro začel, prihodnjic pa naprej, če bo lepo vreme.« je naredil piko Damijaničin oče.

DARINA KONC

Rekli so . . .

... sodobna mladoporočenca, ko so jima pripeljali kavč: »Ah, najin prvi nakup na obrokel!«

... ameriški oče o svojem petnajstletnem sinu: »Zdaj je z njim najhujša težava. Prevelik je, da bi ga položil čez koleno in premlad, da bi ga peljal k psihoanalitiku.«

... karikaturist o svojem kolegu: »Ne bi mogel reči, od kod jemlje domisleke. Vsekakor pa si je dal svoja ušesa zavarovati.«

... soseda sosed: »Moj mož ima svoje dobre napake in svoje slabe napake.«

... starejša žena po predavanju pisatelja, ki se je vrnil iz daljnih dežel: »Že res, njegove pustolovščine so neverjetne, ampak jaz mu vseeno ne verjamem niti besedice.«

... žena svojemu možu, skritem za časopisom: »Zamisli si, da sem natakara v baru. Pogovarjaj se z menoj!«

... popolnoma izžupan mož svoji ženi: »Joj, kakšen dan je bil to! Elektronski možgani so odpovedali in vsi smo morali misliti!«

... kitajski diplomat: »Ne precenjujmo slabosti kapitalistov, vsako leto jih pokončajo davki, pa so vseeno vsako leto spet tu!«

... nemški minister na obisku v Angliji: »Dame in gospodje, najprej se moram opravičiti zaradi svoje angleščine. Moj odnos do vaše govornice je približno tak kot do moje žene: ljubim jo, vendar ne obvladam.«

... župan v nekem ameriškem mestu ob začetku tega stoletja: »Razvoj avtomobilizma bo velik blagoslov! Človeštvo bo varno pred pijanimi kočijaži in podivjanimi konji.«

Bojevnica za ženske pravice stoji na govorniškem odru in reče napetemu poslušavstvu: »Kje bi bili danes možje, če ne bi bilo žensk?« — Globoka tišina. — »Se enkrat vprašam!« — Tedaj odgovori miren glas čisto zadaj v dvorani: »V raj!« — Bojevnica: »Pa so vendar tudi dobre ženske na svetu!« — Isti glas: »Da, res! Na pokopališču.«

Doslovno. — »Kaj, tisočak misliš dati za klobuk? To je vendar greh!« — »Le potolaži se, ljubček. Ta greh pride ma mojo glavo.«

Kdo je to storil?

O že starem in dobrohotnem cesarju Viljemu I. pripovedujejo, da je pil vsako jutro pri zajtrku kavo iz neke določene skodelice, katero je imel posebno rad in jo je cenil kot drag spomin na mladost.

Pa se zgodi, da neroden služabnik razbije cesarjevo skledico. Ker pa ima cesar in podobni gospodje veliko raznih služabnikov, ni hotel nihče priznati svoje krivde. Cesar, ki je imel za seboj in v sebi bogate življenjske skušnje in poznanje ljudi, se je nasmehnil in rekel:

»Potem sem skledico pač sam razbil,« in ni hotel dalje iskati krivca.

obraz je razodeval smelega, drznega in podjetnega moža in se zelo ujemal s krepko obliko telesa.

Puščavnik se je hotel menda oddolžiti gostovi zaupljivosti; vrgel je kuto nazaj in pokazal okroglo lice moža v najlepših letih. Njegovo gladko obruto teme sredi kolobarja trdih črnih kodrov je nalikovalo srenjskemu pašniku, obdanemu z visoko sečjo. V črtah obličja ni bilo niti sledu o meniški strogosti ali spokornemu stradanju; narobe, bil je odkrit in smel obraz s širokimi črnimi obrvmi, dobro vzbočenim čelom in prav trobentaško polnimi rdečimi lici, s katerih se je usipala dolga, kodrasta črna brada. Ta obraz in rejena postava svetega moža sta govorila vse bolj o pečenih stegnih in poledvicah nego o grahu in bobu. Gost je opazil to protislovje. Ko je z veliko težavo prežvečil zalogaj suhega graha, je začutil nujno potrebo, prositi bogoljubnega gostitelja za požirek pijače; samotar je izpolnil njegovo prošnjo s tem, da je postavil predenj vrč najčistejše vode.

»Ta voda je iz studenca svetega Dunstana,« je pripomnil, »iz tistega, pri katerem je kristil nekoč med sončnim vzhodom in zahodom pet sto poganskih Dancev in Britov, blagoslovljeno mu ime! To rekši je nastavil vrč na bradate ustnice in si privoščil zmernejši požirek, nego je obetal njegov hvalospjev.«

»Zdi se mi, častiti oče,« je rekel vitez, »da vam skopi grizljaji, s katerimi se hranite, in sveta, dasi nekam redka pijača, s katero se krepčate, čudovito zaležejo. Mož, kakršen ste vi, je ustvarjen za to, da bi se poganjaj za nagrado v rokobombi, v boju s palicami ali v mečevanju, ne pa da zapravljaj čas z maševanjem v brezupni puščavi ter se preživlja s suhim grahom in mizlo vodo.«

»Gospod vitez,« je odvrnil samotar, »vaše misli so — kakor vobče misli nevednih laikov — porojene iz mesa. A naša Gospa in moj sveti zaščitnik sta blagoslovlila hrano, s katero se zadovoljujem, podobno kakor

je Bog blagoslovil vodo in bob otrokom Šadrahovim, Mešehovim in Abednegovim, ki so takisto rajši pili iz studenca, nego da bi se omadeževali z vinom in jedmi, katere jim je ponujal kralj Saracenov.«

»Sveti oče, ki je storil nebo nad tvojim telesom tako velik čudež,« je rekel vitez, »dovolj grešnemu laiku, da vpraša, kako ti je ime?«

»Lahko me imenuješ copmanhurstskega meniha,« je odgovoril samotar, »zakaj tako me zovejo ljudje v teh krajih. Res je, da pridajajo tudi besedo »sveti«, a jaz se ne potezam zanjo, ker nisem vreden take časti. In zdaj, hrabri vitez, smem li vedeti, kako je ime spoštovanemu gostu?«

»Gotovo da, sveti menih copmanhurstski,« je rekel vitez; »ljudje v teh krajih me imenujejo črnega viteza; marsikdo pristavlja še besedo »lenuh«, a meni je malo do te odlike.«

Puščavnik je komaj utajil nasmehček, ko je začul gostov odgovor.

»Vidim, gospod leni vitez, da si previden in pameten mož,« je dejal; »mimo tega opazam, da ti moja bedna meniška hrana ne diši, ker si nemara vajen svobodnega življenja na dvoru in v taborišču in razkošja velikih mest. A pravkar sem se spomnil, gospod lenuh, da mi je dal blagi gozdar, ko je pustil pri meni seno in psa za varstvo, tudi nekaj živeža, ki pa ni primeren zame, tako da sem čisto pozabil nanj ob raznih važnejših premišljevanjih.«

»Prisegel bi, da je tako,« je rekel vitez; »že tisti mah, ko si spustil oglavnico, sveti menih, sem bil uverjen, da moraš imeti v svoji celici boljše jelo. Tvoj gozdar je res izvrsten človek; a kdor je videl, kako si lomiš zobe s tem grahom in poplakuješ svoje grlo s to zoprno tekočino, te pač ni mogel pustiti ob taki konjski krmi in konjskem pitju« — tako govoreč je pokazal na mizo, — »ne da bi vsaj poizkusil oslajšati tvoje življenje. Nu, dajva, oglejva si neutegoma gozdarjevo dobroto.«

Puščavnik je ošinil viteza z zvitim pogle-

dom, izražajočim smešen strah, kakor da ne ve, ali je pametno zaupati gostu. Toda smelega prostodušja v vitezovih črtah je bilo toliko, kolikor ga more odsevati človeški obraz. Tudi njegovo muzanje je bilo sila smešno in je kazalo na odkrit in pošten značaj, ki se je nehote prikupljal domačinu.

Ko sta se nekajkrat molče spogledala, je stopil samotar v oddaljeni konec kočje in odprl vrata, ki so bila skrbno in umno zakrita. Iz globine temnega prostora, kamor je držal ta vhod, je vzel ogromno pašteto, spečeno v kositrni skledi nenavadne velikosti. To mogočno jed je postavil pred gosta, ki jo je odprl z bodalom, da bi se seznanil z njeno vsebino.

»Koliko je tega, kar je bil dobri gozdar pri tebi?« je vprašal vitez gostitelja, ko je hlastno pogoltnil nekaj grizljajev.

»Dva meseca bo,« je naglo odvrnil puščavnik.

»Bogme,« je vzkliknil vitez, »v vaši puštinji, sveti menih, je res vse čudežno? Prisegel bi, da je tolsti srnjak, ki je dal meso za to pašteto, še pred tednom dni skakal po gozdu.«

Ta opazka je nekam poparila samotarja; klavrno je gledal tudi zato, ker je pašteta naglo ginila pod obupnimi gostovimi napadi, on sam pa ni mogel planiti v boj, ker se je s tem, da je izjavil svojo vzdržljivost, že vnaprej odrekal izgovora.

»Bil sem v Palestini, gospod menih,« je rekel vitez, ki je nenadoma prenehal jesti, »in zdi se mi, da mora po tamkajšnji navadi vsak gostitelj prepričati gosta o neškodljivosti ponujene hrane s tem, da se udeleži obeda. Bog ne daj, da bi sumničil tako svetega moža kakih negotoljubnih namenov; a vendar vam bom zelo hvaležen, če se uklonite jutrovske šegi.«

»Da vam preženem nepotrebne pomisleke, gospod vitez, se hočem enkrat izneveriti redovnemu pravilu,« je odvrnil samotar. In že je pogreznil kremplje v drobovje paštete, zakaj vilic še niso poznali tiste dni.

Led ceremonij je bil prebit. Gost in domačin sta kar tekmovala, kateri se izkaže boljsega jedca; in dasi je prvi dolgo stradal, je vendar spoznal, da ga puščavnik daleč prekaša.

»Sveti menih,« je rekel vitez, ko si je utolajil glad, »svojega konjiča stavim na en sam beneški cekin, da ti je vrli gozdar, ki sva mu dolžnika za divjačino, podaril tudi vrč vina, sodec kanarskega sekta in kako drugo malenkost, ki je zaveznica te zlahtne paštete. To dejstvo seveda nikakor ne bi zaslužilo, da ga ohraniš v svojem strogem samotarskem spominu; pač pa mislim, da boš izprevidel pravilnost moje domneve, ako še malce pogledaš v svoje skrivališče.«

Namesto odgovora se je puščavnik zarežal; nato se je vrnil k shrambi in privlekel iz nje usnjato čutaro, ki je utegnila držati štiri četrti. Prinesel je tudi dve veliki čaši, napravljeni z turovega roga in okovani s srebrom. Po teh vabljivih pripravah za poplaknenje večerje so se mu zdele vse nadaljnje tenkovestne ceremonije odveč; naličji obe čaši, je rekel po saškem običaju: »Waes hael (bodi zdrav, pij na zdravje), gospod leni vitez!« in izpil sam svojo na dušek.

»Drink hael, sveti menih copmanhurstski!« je odzdravil vojniki in počastil gostitelja z enakim požirkom.

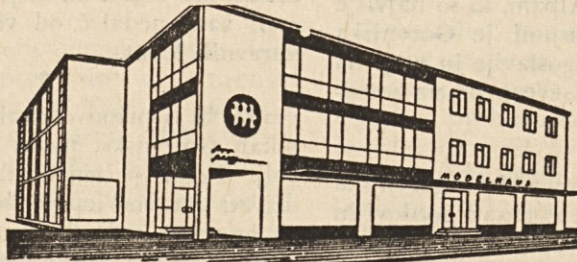
»Sveti menih,« je povzel tujec, ko je bila prva čaša izpraznjena, »res se čudim, kako more človek s takimi kitami in mišicami in mimo tega tako hraber junak pri skledih le pomisliti na to, da bi se skrival v puštinji. Po moji sodbi ste ustvarjeni, da bi držali grad in trdnjavo ter jedli mastne jedi in pili močne pijače, ne pa da živite tu ob grahu in vodi zastran mene ob gozdarjevih darovih. Jaz na vašem mestu bi si poiskal vsaj malce zabave in slatne pečenke v kraljevih loviščih. Lepih čred se v teh gozdovih ne manjka in srnjak, ki pade v blagor kaplana pri svetem Dunstanu, ni izgubljen.« (Dalje prihodnjic)

ZUR KÄRNTNER MESSE

besuchen Sie uns auch heuer wieder in der

Messe-Stadthalle, 1. Stock

- Fachmännische, unverbindliche Beratung
- durch unser geschultes Personal
- und eigenen Innenarchitekten
- Lieferung frei Haus!

GROSSE MUSTERRING-MÖBELSCHAU

„Wohnen in der Welt von heute“

Küchen - Schlafzimmer - Wohnzimmer - Polstermöbel - International auserlesenes Programm

KÄRNTENS MODERNSTES MÖBEL- UND AUSSTATTUNGSHAUS

Serp Schöffmann

9300 ST. VEIT/GL. BAHNHOFSTRASSE 19 · TELEFON 2208

UND ZWEIGBETRIEB FRIESACH, NEUMARKTER STR. - TEL. 493

tedenski program

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 2. 8.: 7.00 Duhovni nagovor - S pesmijo in glasno pozdravljamo in voščimo. - PO-NEDELJEK, 3. 8.: 13.45 Informacije - „Humanost in strpnost“ (Ob 80-letnici rojstva J. F. Perkoniga. - TOREK, 4. 8.: 13.45 Informacije - Za krmilom - Športni mozaik. - SREDA, 5. 8.: 13.45 Informacije - Dr. Milko Matičetov: Pri mojstvih govornih in pete besede - 4. (Rezjani pojo „Ptičico pestrno“ in „Antona pridigarja“ lepše kot drugod). - ČETRTEK, 6. 8.: 13.45 Informacije - Hans Ch. Andersen: Pravljica mojega življenja (Ob 95-letnici smrti pisatelja). - PETEK, 7. 8.: 13.45 Informacije - Portret občine (2): Bistrica nad Pliberkom - Fejstritz ob Bleiburg - Poje zbor iz šmihela nad Pliberkom p. v. M. Sadjaka. - SOBOTA, 8. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi - od srca do srca - 14.00 Podobe iz narave: Čudoviti cvetni prah.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

SOBOTA, 1. avgusta: 18.00 Ladja je priplula iz Troje. 5. nadaljevanje: Med Skilo in Karibdo - 18.30 Dogajanja - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Srečna vožnja - 20.06 Šport - 20.10 Aktualna izobrazba na kratko - 20.15 Dvojna mera. Komedija W. Shakespearea - 22.30 Čas v sliki.

NEDELJA, 2. 8.: 13.30-16.30 Evrovizija iz Kopenhagena: Svetovno prvenstvo v kanu in kajak - 16.30 Za otroke (6 let): Petelinček in prebrisane miši (v barvah) - 16.40 Za mladino (11 let): Moj prijatelj Flicka „Bolezen za zlatom“ - 17.05 Padajo z neba: Padalci pri Royal Airforce - 17.15 Za mladino (14 let): Kontakt - 17.35 Za družino: Seržeant Preston (9) „Hromi pes“ - 18.00 Peter Margintor bere Peter Margintor „Crna svatba“ - 18.25 Živnozdravniki, lahko noč za najmlajše - 18.30 Eggenbergerjev glasbeni koledar „avgust“ (v barvah) - 19.00 Čas v sliki - 19.30 Športni pregled - 20.10 Nedeljska beseda, govori škof Oskar Sakrauský, Dunaj - 20.15 Dvoboj Lea Lehmana, po Antonu Čehovu - 21.40 Veselo in pikro. Fritz Muliar bere iz del Alfreda Polgarja - 22.05 Čas v sliki (nočna izdaja) - 22.20 Zaključek.

PONEDELJEK, 3. 8.: 18.00 Aktualno znanje - 18.25 Živnozdravniki, lahko noč za najmlajše - 18.30 Slika Avstrije - 18.50 Leto brez nedelje (v barvah). Upor - 19.16 ORF danes zvečer - 19.21 Oglasi - 19.30 Čas v sliki - 19.58 Oglasi - 20.06 Šport - 20.10 Oglasi - 20.15 Mož z kovčkom: „Lov na Mc Gilla“ - I. del (v barvah) - 21.00 Ponedeljski TV-šport - 22.00 Čas v sliki (nočna izdaja).

TOREK, 4. 8.: 18.00 Lanske skice (2) - 18.25 Živnozdravniki, lahko noč za najmlajše - 18.30 Aktualna kultura; prezentira dr. Dolf Lindner - 18.50 Vancy Derringer (2) „Lov za ponarejenimi dolarji“ - 19.16 ORF danes zvečer - 19.21 Oglasi - 20.06 Šport - 20.10 Oglasi - 20.15 Oder Löwinger: Postelja z milijoni. Veseloigra v 3 dejanjih - 21.45 Voda ne pozna meja. Skupna oddaja: ORF, NOS, SRG, ZDF - 23.00 Čas v sliki (nočna izdaja) - ca. 23.15 Zaključek.

SREDA, 5. 8.: 11.00 Program za delavce: Sladkak nepridiprav - 12.40 Ponedeljski TV-šport - 17.00 Za otroke od 6. leta dalje: Čarobna veriga. - 17.40 Za mladino (11 let): Mednarodni mladinski magazin. - 18.00 Lassie. Zgodba o psu. „Talisman“ - 18.25 Živnozdravniki; lahko noč za najmlajše - 18.30 Slika Avstrije - 18.50 TV-kuhinja: Flambirane telečje ledvice s solato - 19.16 ORF danes zvečer - 19.21 Oglasi - 19.30 Čas v sliki - 19.58 Oglasi - 20.06 Šport - 20.10 Oglasi - 22.15 Avstrijska pesem. Gradiščanska (v barvah) - 21.05 Podložnost ljudi; problemski film - 22.35 Čas v sliki - nočna izdaja - ca. 22.50 Zaključek.

ČETRTEK, 6. 8.: 15.00-16.45 Evrovizija iz Leicesterja: Kolesarsko svetovno prvenstvo amaterjev in profesionalcev - 18.00 Iz življenja cirkusa (5) „Juri Mikulin“ - 18.25 Zgodbe o igračah (v barvah),

lahko noč za najmlajše - 18.30 Športni mozaik - 18.50 Inspektor Leclerc izsleduje „Taxi“ - 19.16 ORF danes zvečer - 19.21 Oglasi - 19.30 Čas v sliki - 19.50 Oglasi - 20.06 Šport - 20.10 Oglasi - 20.15 Stric Harry - Kriminalna TV-igra - 21.40 Čas v sliki - nočna izdaja - 21.55 V ozvezdju raka in rib (v barvah) - ca. 22.45 Zaključek.

PETEK, 7. 8.: 11.00 Program za delavce: Podložnost ljudi - 18.00 Teletest (19) - 18.25 Zgodbe o igračah, lahko noč za najmlajše (v barvah) - 18.30 Slika Avstrije - 18.46 Oddaja zvezne zbornice - 18.50 Očarljiva Jeannie. „Jeannie und die Mondsafeknacker“ (v barvah) - 19.16 ORF danes zvečer - 19.21 Oglasi - 19.30 Čas v sliki - 19.58 Oglasi - 20.06 Šport - 20.10 Oglasi - 20.15 Čudne zgodbe. Georg Thomalla. Tommy išče stike (v barvah) - 21.00 Dogajanja - ca. 22.15 Čas v sliki (nočna izdaja) - ca. 22.30 Veseli vikend: Jadralni polet, plezalstvo, vodne temperature - ca. 22.35 Zaključek.

SOBOTA, 8. 8.: 15.10-16.15 Evrovizija iz Leicesterja: Kolesarsko svetovno prvenstvo amaterjev in profesionalcev - 16.15 Za mladino (11 let): Dak-tari (24) „Judy in bolni lev“ (v barvah) - 17.05 Za mladino (14 let): Beatclub (v barvah) - 17.35 Za družino: Ida Rogalski (6) „Mati stori nekaj za srce“ - 18.00 Tedenski magazin - 18.25 Zgodba o igračah; lahko noč za najmlajše - 18.30 Aktualna kultura - 18.50 Lovca iz Kurpfalza. Zbor: Horst Jankowski (v barvah) - 19.16 ORF danes zvečer - 19.21 Oglasi - 19.30 Čas v sliki - 19.58 Oglasi - 20.06 Šport - 20.10 Oglasi - 20.15 Direktno od WDR: Variete (v barvah), zabavna oddaja - 21.45 Športni žurnal - 22.15 Čas v sliki - nočna izdaja - 22.30 Srečna vožnja - 22.35 Nočni program: Tajno povelje. Kriminalka - ca. 00.10 Zaključek.

DRUGI PROGRAM

NEDELJA, 2. 8.: 18.30 Pohodi po Skandinaviji - 16. nad.: Stara Danska - 19.00 Čas v sliki - 19.30 Forumski razgovor. Vodi: ddr. Günther Nanning - 20.10 Aktualna izobrazba na kratko - 20.15 Sladak nepridiprav - zabavni film - 22.05 Družina Adams (2): „Morticia in psihater“ - 22.30 Reprize: Aktualna kultura - športni pregledi - čas v sliki - ca. 00.00 Zaključek.

TOREK, 4. 8.: 18.30 Iz programa za šole: Pesnikovo zbujanje: Joseph Friedrich Perkonig - 19.00 Pričakujem otroka (6. nad.) - 19.30 Čas v sliki - 20.00 ORF danes zvečer - 20.06 šport - 20.10 Aktualna izobrazba kratko - 20.15 Strelite na pianista: film - 21.30 Reprize: The Adams Family (2) - „Morticia and the Psychiatrist“ (v originalu) - Aktualna kultura - čas v sliki - ca. 23.05 Zaključek.

SREDA, 5. 8.: 18.30 Iz programa za šole: Platinine naše domovine - 19.00 Revolucija v računstvu. 5. nadaljevanje. Pojem operacije - 19.30 Čas v sliki - 20.00 ORF danes zvečer - 20.06 šport - 20.10 Aktualna izobrazba na kratko - 20.15 Mit Schirm, Charme und Melone (8) - 21.05 Albert Einstein. Prijatelji pripovedujejo. - 22.10 Reprize: Slika Avstrije - Aktualno znanje - čas v sliki - ca. 23.25 Zaključek.

PETEK, 7. 8.: 18.30 Iz programa za šole: Po cesti in po vodi od Schwarzwalda do črnega morja: Donava - 19.00 Marcel Duchateau: Dokumentacija. „Človekova slika v zrcalu umetnosti“ - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Veseli vikend - 20.06 šport - 20.10 Aktualna izobrazba na kratko - 20.15 The Scarlett Empress (škrlatnordeča cesarica): film - 21.55 Reprize: Slika Avstrije - športni mozaik - Čas v sliki - ca. 23.00 Zaključek.

SOBOTA, 8. 8.: 18.00 Ladja je priplula iz Troje. 6. nadaljevanje - 18.30 Dogajanja - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Srečna vožnja - 20.06 šport - 20.10 Aktualna izobrazba na kratko - 20.15 Hiroshima mon amour: film - 21.45 Reprize: Čas v sliki - Teletest - ca. 22.35 Zaključek.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

PETEK, 31. 7.: 18.15 Obzornik - 18.30 Sebastijan in odrasli - serijski film - 19.00 Na poti po Istri - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Ranč preklelih - ameriški film - 23.20 Poročila.

SOBOTA, 1. 8.: 17.20 Obzornik - 20.00 TV dnevnik - 20.35 TV magazin - zabavno glasbena oddaja - 21.35 Skrivnosti morja - dokumentarna serija - 22.00 Močnejše od življenja - serijski film - 23.00 TV kažipot - 23.20 Poročila.

NEDELJA, 2. 8.: 9.30 Po domače - 10.00 Kmetijska oddaja - 10.50 Otroška matineja: Sebastijan in odrasli, Skrivnosti morja - 15.30 Past za pepelko, francoski film - 20.00 TV dnevnik - 20.35 M. šušmel: Lastovka in policaj - oddaja iz cikla Nabrežje (JRT) - 22.10 TV dnevnik - 22.30 Risanke - 22.40 Filmski festival v Pulju - prenos zaključnega večera.

PONEDELJEK, 3. 8.: 18.45 Obzornik - 18.30 Risanke in še kaj - 19.05 Narodna in zabavna

PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU

PRVI DJERDAPSKI AGREGAT OBRATUJE

Pred dnevi je začel poskusno obratovati prvi djerdapski agregat. To je doslej najpomembnejši uspeh graditeljev največje jugoslovanske elektrarne in ene od petih največjih na svetu. Ta uspeh je še toliko večji, ker so ga graditelji dosegli več mesecev pred zastavljenim načrtom. Nič čudnega, če so dobili dosti čestitk.

ELEKTRIKA IZ DJERDAPA

Po šestih letih neprestanega dela podnevi in ponoči, v dežju in snegu, bodo prizadevanja graditeljev hidrocentrale Djerdap kronana z uspehom; turbini, ena na jugoslovanski, druga pa na romunski strani, bosta konec leta proizvajala električni tok. Djerdapski gigant naj bi bil dograjen konec leta 1971. Predvidevajo, da bodo do konca tega leta izročili obratvoanju še dva agregata.

NOVA VRSTA UMETNE KRVI

Ekipa znanstvenikov na medicinski fakulteti v Kobeu na Japonskem, ki jo vodi profesor Takeo Macuno, je v sodelovanju z ameriškiimi znanstveniki iznašla novo vrsto umetne krvi.

Po izjavi japonskih znanstvenikov je glavna sestavina nove umetne krvi fluoro-

glasba - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Waterpolo Triglav: Mornar (Split) - prenos iz Kranja - 22.50 Poročila.

TOREK, 4. 8.: 19.00 Prvi koraki: Sonja Gabarček, pevka F. Hardy - 19.30 Človek v vozilu - oddaja iz cikla Cesta in mi - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Iz sveta fantastike: Prepevadan planet, ameriški celovečerni film - ... V senci zvezd, II. oddaja - ... Poročila.

SREDA, 5. 8.: 18.15 Obzornik - 19.05 Popularna glasba - 19.20 Obrežje - oddaja za italijansko narodno skupino - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Uralski folklorni ansambel - posnetek predstave iz Križank - 21.55 Mednarodni jazz festival v Ljubljani - 22.20 Poročila.

ČETRTEK, 6. 8.: 18.15 Obzornik - 18.30 Glasbeni ciciban: Rojstni dan tete Eve - 19.05 Enkrat v tednu - 19.20 Reportaža: Ohrid I. del - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Zabavno glasbena oddaja s festivala v Montreuxu - 21.35 Pulj sedemnajstič - 22.05 Mannix, serijski film - 23.00 Poročila.

karbon, ki ga proizvaja ameriška družba 3 M v Minnesoti. Strokovnjaki te družbe tudi raziskujejo možnosti za proizvodnjo umetne krvi.

Japonski znanstveniki pravijo, da bodo že prihodnji mesec opravili prve poskuse z vnašanjem nove umetne krvi v človekov organizem.

800 TISOČ TUJH TURISTOV

V prvih petih mesecih letošnjega leta je v Jugoslaviji preživljalo dopust okoli 800 tisoč tujih turistov in dva in pol milijona domačih. Med tujci je bilo največ gostov iz Zahodne Nemčije, Avstrije in Italije. Skoraj vsak drugi inozemski turist je obsikal katero od jadranskih mest.

V Jugoslaviji je v tem času znašal devizni priliv več kot 70 milijonov dolarjev, kar je za 44 odstotkov več kot lani v istem času.

TURIZEM NA MADŽARSKEM

Madžarski hoteli v turističnih središčih so polni. Pričakujejo, da bo Madžarsko do konca leta obiskalo okrog 6 milijonov turistov. V prvi polovici leta se je obisk turistov iz zahodnih držav povečal za 26,5 odstotka, glavni delež pri tem pa imajo Avstrijci, Zahodni Nemci in Italijani.

Damska moda

Scheibel

v veliki izbiri v strokovni trgovini

Klagenfurt-Celovec, Kramergasse 11
Telefon 83 395

Abverkauf - wegen Umbau
Totalräumung!

bei SÄTTLER am Heuplatz
Klagenfurt

Iščemo pleskarske pomočnike, vajence in šoferje. Hrana in stanovanje je preskrbljeno.

Pleskarski mojster

HANS SCARSINI

Celovec-Klagenfurt
Konigsberger Straße 20

VES GRADBENI MATERIAL, kot npr. čistilne vodne naprave, betonske izdelke, ureditev ponikalnih jam in LECA-izdelke - tudi na obroke - ugodno dobavi
FERLACHER BETONWERK
J. PAGITZ, Ferlach-Borovlje
Telefon 04 227 / 375
(Dostavljamo tudi ob sobotah!)

AEG- HLADILNIK

za 140 litrov z neto ceno
od S 1.650.-

Vam dobavi na dom trgovina

KATARINA in ADOLF KRIVOGRAD

9143 St. Michael
Šmihel nad Pliberkom

Razne električne stroje dobite zdaj na 24-mesečne obroke brezobrestno.